

ΚΑΘΕΡΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

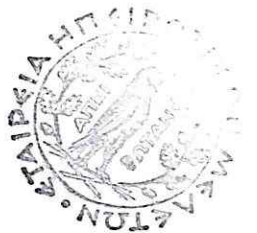
ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1994

ΚΑΘΕΦΕΦΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ
ΔΩΡΕΑ Ευδοκίου
ΗΜΕΡΟΜ. 10-11-94
ΑΡΙΘ. 24638

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'
Τεύχος 36

ΟΚΤΩΒΡΗΣ 1994

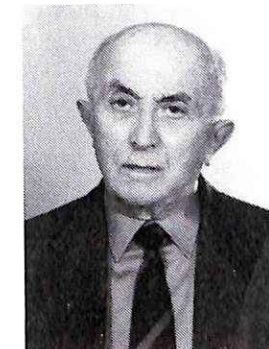
Ο ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΟΥ

Με την έκδοση του ΚΑΘΡΕΦΤΗ πριν 15 περίπου χρόνια και από τη στιγμή που η τότε Συντακτική Επιτροπή έκανε έκκληση σ' όλους τους χωριανούς να βοηθήσουν με τα γραπτά τους την προσπάθεια του περιοδικού, είναι γεγονός ότι πολλοί έδειξαν ενδιαφέρον και υποσχέθηκαν τη βοήθειά τους, λίγοι όμως ανταποκρίθηκαν τελικά στο κάλεσμά μας. Μέσα σ' αυτούς ξεχωρίσαμε τους δύο που είναι οι πιο ηλικιωμένοι, οι οποίοι με τα κείμενά τους στολίζουν πραγματικά κάθε έκδοση του <ΚΑΘΡΕΦΤΗ>. Πρόκειται για τους: Δημήτριο Κ. Τόλη συνταξιούχο δάσκαλο ηλικίας 91 χρονών σήμερα και Χριστόδουλο Πραμαντιώτη στρατηγό ε.α. 82 χρονών. Θεωρήσαμε ότι έπρεπε να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στους δύο αυτούς αξιοσέβαστους συγχωριανούς και γι αυτό σκεφθήκατε να τους παρουσιάσουμε στους αναγνώστες του περιοδικού, κυρίως στους νέους στην ηλικία χωριανούς καθώς και στους άλλους φίλους - αναγνώστες συνδρομητές ή όχι του περιοδικού.

Ζητήσαμε λοιπόν από τους παραπάνω να μας γράψουν λίγα για τη ζωή τους. Έτσι σήμερα παρουσιάζουμε το βιογραφικό του Δημ. Τόλη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΤΟΛΗΣ

Γεννήθηκα στο Αμπελοχώρι Ιωαννίνων το 1903. Οι σπουδές που έκαμα μετά το δημοτικό ήταν: Τρία χρόνια στο ελληνικό σχολείο (σχολαρχείο) Αγνάντων Αρτας, τέσσερα στο γυμνάσιο 'Αρτας και ένα χρόνο στο μονοτάξιο διδασκαλείο Ιωαννίνων.

Στρατιώτης υπηρέτησα ως κληρωτός στο 2ο Λόχο του 3/40 Συντάγματος Ευζώνων (με έδρα Ιωάννινα), μόνο τρεις μήνες γιατί ήμουν προστάτης οικογενείας λόγω του θανάτου του στρατιώτη πατέρα μου στο Νοσοκομείο Φλώρινας το 1912.

Στους άλλους μετέπειτα πολέμους δεν επιστρατεύτηκα, γιατί ήμουν πολύτεκνος, πατέρας με πέντε παιδιά.

Δάσκαλος διορίστηκα το 1925 και υπηρέτησα στα χωριά: Καλόβατος 'Αρτης, Ροδαυγή Φιλιππιάδος, στο Αμπελοχώρι Ιωαννίνων, στην Αγία Τριάδα Πρέβεζας και στην Καστρίτσα Ιωαννίνων. Στα Γιάννινα υπηρέτησα το έτος 1947 έως το 1960, απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκα. Εκεί υπηρέτησα ως δάσκαλος στο 5ο Δημοτικό Σχολείο (Βαλάνειος) και συνέχεια στα πρότυπα δημ. σχολεία της Ζωσιμαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ιωαννίνων με απόσπαση.

Χρημάτισα επί πενταετίας περίπου ως βοηθός του επιθεωρητού των δημοτικών σχολείων της Α' περιφέρειας Ιωαννίνων, ως γραμματέας της Νομαρχιακής Επιτροπής Αναφαβήτων Ν. Ιωαννίνων, ως εκκαθαριστής αποδο

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού δοχ. 1000
Εξωτερικού δολ. 20

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΥΛΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

A. Σιώτος Κώστας
τηλ. 78141 (γραφείο)
33051 (σπίτι)

B. Αλεξίου Χρήστος
Δροσίνη 8 151 26 Μαρούσι
τηλ. 36001 (γραφείο)

"ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ"

Συντάσσεται από Επιτροπή
μελών του Συλλόγου και της
Αδελφότητας
Αμπελοχωριτών

ΕΔΡΑ : ΓΙΑΝΝΕΝΑ

A. ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Ρώμα 20
452 21 ΓΙΑΝΝΕΝΑ
τηλ. 73943

B. ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

Φυλής 24
104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ. 8235570

χών τμήματος διδασκάλων και ως διαχειριστής και αρχηγός της μαθητικής κατασκηνώσεως της Α' Εκπαιδευτικής Περιφέρειας Ιωαννίνων.

Στο τέλος επανήλθα στο 5ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων ως διευθυντής και μετά από 2 χρόνια βγήκα στη σύνταξη.

Η ζωή μου από τη γέννησή μου ως τα πρώτα γεράματατά μου, ήταν ένα ανακάτεμα. "Πότε μήλα, πότε φύλλα, πότε πράσινα καρύδια" όπως λέει ο λαός μας. Δηλαδή η λίγη ήταν σχεγύ καλή και η πολλή κακή και ανάποδη.

Τώρα γέροντας (ενεννηντάρης), ζω καλύτερα απ' ότι έζησα στα παιδικά μου και νεανικά μου χρόνια και στα νιάτα μου. Γιατί τώρα τα αγαθά είναι πιο άφθονα και η ζωή μας έγινε πιο άνετη.

Ζω με την οικογένεια του μεγαλύτερου γιου μου, η οποία με αγαπάει και με φροντίζει. Δεν είμαι μόνος κι έρημος. Χαίρομαι τα παιδιά μου και τα εγγόνια μου και είμαι ευχαριστημένος.

Θα μου πείτε, τα γεράματα δεν τα λογαριάζεις; Πώς, τα λογαριάζω και τα σκέφτομαι. Αλλά ζω με ελπίδες και παρακαλώ τον ΚΥΡΙΟ να με βοηθήσει να περάσω έτσι ως τα τελευταία μου.

"Ζει κανείς με ελπίδες, λέει ο Βολταίρος, και πεθαίνει με ελπίδες". Άλλωστε "το πεπρωμένον φυγείν αδύνατον".

Τώρα πάντως, επειδή αισθάνομαι καλά και η σωματική και πνευματική μου κατάσταση είναι καλή, χαίρομαι τη ζωή κι ας είναι όπως είναι.

Ο Αριστοφάνης στο έργο του "Βάκχαι" λέει:

"Η ζωή πρέπει να είναι χαρά
και είναι πολύ ωραίο
να μπορεί κανείς να γελάει,
να σκορπάει τις φροντίδες,
σα χύνεται του σταφυλιού η αναλαμπή,
το ίδιο σε πλουσιους και φτωχούς
απίκραντη, κι οχτρεύεται
όποιον δε δείχνει προθυμία
μέρα και νύχτα να περνά
τη ζήση με καλή καρδιά..."

Και τώρα με λίγα λόγια θα σας πω ποιά ήταν η ζωή μου από το 1903 που γεννήθηκα ως τα γεράματά μου.

Όταν γεννήθηκα μωρό ακόμα τράφηκα, όπως όλα τα μικρά παιδιά τότε, με το μητρικό γάλα. Άλλες παιδικές τροφές όπως είναι σήμερα δεν υπήρχαν. Εκλαιγα, βύζαινα και συνέχεια κοιμόμουν. Γιαυτό λέει ο ποιητής ο ήλιος θρέφει το παιδί και ο ήλιος το μοσχάρι".

Αυτό γίνονταν κάθε μέρα επί τρία περίπου χρόνια. Από το βύζαμα ξεκόπηκα όταν η μάνα μου έβαλε στη ρόγα του μαστού της λίγο κόκκινο πιπέρι. Μετά μου έδινε κασικίσιο γάλα και από τις άλλες τροφές. Έτσι μεγάλωσα και όταν έγινα έξι χρονών, γράφτηκα στην πρώτη τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Εν τω μεταξύ, όταν ήμουν εννιά χρονών, ο πατέρας μου πέθανε στρατιώτης το 1912 στη Φλώρινα. Είχε πάει στην Αμερική το 1910 για καλύ

τερη τύχη και όταν κηρύχτηκε ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος (1912 - 1913), γύρισε στην Ελλάδα και κατατάχτηκε στρατιώτης για να πολεμήσει με τους άλλους Έλληνες τους βάνουσους εχθρούς της πατρίδας μας, τους Τούρκους.

Με το θάνατο του πατέρα, η οικογένεια "γονάτισε". Ευτυχώς που μας ανέλαβε ο παππούς μου από τη μάνα μου, ο Νίκο Πάνος και ορθοποδήσαμε.

Στα δέκα μου χρόνια τελείωσα το δημοτικό και με εισητήριες εξετάσεις μπήκα στο τριτάξιο Σχολαρχείο των Αγνάντων. Το ήθελε εγώ και οι δικοί μου δεν μου χάλασαν χατήρι.

"Αφού το θέλεις μου είπαν και έχεις ζήλο για γράμματα να πας. Τό μόνο που μπορούμε να διαθέσουμε για σένα μου είπε η μάνα μου, είναι η μισή σύνταξη που παίρνω από τον πατέρα σου, για κάθε μήνα. Αν δυσκολευτείς για λέπτά να πας στο συγχωριανό μας το Νίκο Βλάχα και θα σου δώσει. Έχει συννενοηθεί με τον παππού σου. Άλλο δεν μπορούμε να σε βοηθήσουμε γιατί είμαστε μεγάλη οικογένεια. Κάμε το σταυρό σου και ξεκίνα. Ο Θεός θα μας βοηθήσει..

Ο παππούς μου στην Άγναντα με έβαλε στην οικογένεια του Ντούλα Καρύδη υπότροφο. Ετρώγα όπως όλη η οικογένεια σχεδόν καλά. Ως επί το πλείστον το καθημερινό φαγητό ήταν φασουλάδα, φακές, ρύζι, πατάτες, τραχανάς, προζυμόπιτα, λαχανόπιτα και το πρωινό τσάι ή γάλα. Κάπου - κάπου τρώγαμε και κανένα κοτόπουλο. Ήμουν ευχαριστημένος γιατί και στο σπίτι μου δεν έτρώγα καλύτερα. Στο χωριό μου πήγαινα μόνο τα Χριστούγεννα, το Πάσχα και το καλοκαίρι. Κάποτε ερχόνταν η μάνα μου ή ο παππούς μου και μου έφερναν απ' όλα τα καλά, ακόμα και λίγα καλούδια.

Τέλος μετά το Σχολαρχείο, με εξετάσεις πάλι μπήκα στο Γυμνάσιο της Άρτας.

Εδώ τώρα δυσκόλεψαν τα πράγματα. Γιατί έπρεπε να πληρώνω νοίκι, βιβλία, τα οποία δεν ήταν και λίγα, γραφική ύλη και λοιπά. Και όπως διαπίστωσα όλα ήταν ακριβότερα απ' ότι πλήρωνα στην Άγναντα. Το μόνο που είχα σίγουρο, ήταν η φορεσιά μου και τα τσαρούχια μου. Μ' αυτά θα περνούσα οπωσδήποτε και τα τέσσερα χρόνια στο Γυμνάσιο και θα ήταν καινούρια ακόμη.

Τα ρούχα μου ήταν χρώματος "μπλέ", μάλλινα, πυκνούφασμένα στον αργαλειό, ακατάλυτα. Τα δε τσαρούχια μου κόκκινα με φούντες μαύρες. Δεν έδινα όμως σημασία και δεν στεναχωριόμουν. Όταν είδα αργότερα στο σχολείο και άλλα παιδιά έτσι ντυμένα, ησύχασα και είπα με το νού μου, "Γειά σας Τζουμέρκα κι Αγραφα παλικαριών λημέρια", η γκλίτσα και τα πρόβατα μας λείπουν. Μια μέρα δοκίμασα να κάμω κάποιον προϋπολογισμό των εξόδων για κάθε μήνα. Δεν μπόρεσα γιατί τα είδη ήταν πολλά και διάφορα και οι τιμές ανεβοκατέβαιναν. Κατάλαβα πως πρέπει να κάμω κάποια οικονομία. Κι αυτό έκαμα. Στο εστιατόριο έτρώγα κάθε Τρίτη, Πέμπτη και Κυριακή. Τις δυο φορές από μία μερίδα λαδερό και την Κυριακή μισή μερίδα κρέας. Τις άλλες μέρες της εβδομάδας στο σπίτι.. Πότε ψωμί με τσάι ή με γιαιούρτι ή με δύο κοκορέτσια, λίγο τυρί και ελιές. Ψωμί όμως μπόλικο. Πεινούσα! Ήμουν μια "χαψιά" άνθρωπος που λένε, αλλά δε γίνονταν αλλιώς.

Ομιλείται όταν πήγα κληρωτός για στρατιώτης, με βρήκαν όταν με ζύγι-
σαν τριάντα σκαδές. Οποτε κάποιος αξιωματικός μου είπε: "Άκουσε νεαρέ μου,
εάν σου δώσουμε ένα χρόνο αναβολή. Να πας στο σπίτι σου, να φας πολύ και
να κοιμηθείς. Όταν θα σε ντυσουμε". Το σπουδαίο ήταν πως στα τέσσερα χρόνια στο
κοντακιό δεν αρρωστήσα ποτέ! Ίσως με φύλαξαν από το κρύο τα σκούτινα
παιδιά που φορούσα χειμώνα - καλοκαίρι και η έλλειψη θέρμανσης το χειμώνα.

Η ζωή μου άλλαξε λίγο όταν πήγα στο Διδασκαλείο. Τότε ο παππούς μου,
με τις οικονομίες που είχε, μου αγόρασε μια φορεσιά υποφερτή και ένα ζευγάρι
παπούτσια διτολα, για να μην χαλανε.

Παντρεύτηκα το 1928 και επείτα από κάμποσα χρόνια αποκτήσαμε έξι παιδιά,
από τα οποία τα δυο τελευταία πεθαναν σε μικρή ηλικία. Έτσι η οικογένειά μου
με τον παππού μου και με τη γιαγιά μου, τη μάνα μου, εμείς και τα τέσσερα παι-
διά μας, έγινε εννιάμελής. Οι απαιτήσεις ήταν πολλές και η ζωή δύσκολη και
αετρημένη. Ενώ ο διδασκαλικός μισθός που έπαιρνα κάθε μήνα, δεν εφτανε που-
θενά. "Όπου να μεγαλώσουν τα παιδιά μου, ν' αρχίσουν να δουλέψουν και να
αποκατασταθούν, είπα "αμαν".

Δεν εφταναν οι τόσες δυσκολίες και τα εμπόδια που παρουσιάζονταν
στη ζωή μας, μας παιδεύαν οι κατα καιρούς ανώμαλες καταστάσεις. Οι πόλεμοι,
οι δικτατορίες και επαναστάσεις.

Θυμάστε: 1ον το 1912 - 13 έγινε ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος και συνέ-
χαια ο Ελληνοβουλγαρικός. 2ον Ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος (1914 - 1918). 3ον Η
Μικρασιατική εκστρατεία το 1912 - 1922 η οποία ήταν προέκταση του Α' παγκο-
σμίου πολέμου, έληξε με μια ταπεινωτική ήττα των Ελλήνων και με το ξερίζωμα
του Μικρασιατικού και Θρακικού Ελληνισμού. 4ον Η Επανάσταση του Πλαστήρα,
γονατά και φω..... το 1922. 5ον Η διακτορία του Πάγκαλου το 1925. 6ον Το
κίνημα του Κονδύλη το 1926. 7ον. Η δικτατορία του Μεταξά το 1936. 8ον. Ο
Ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940 και συνέχεια η Γερμανική εισβολή και ο
εμφύλιος πόλεμος. 9ον.. Η δικτατορία του 1967 με αρχηγούς τον
Παπαδόπουλο, Παττακό και Μακαρέζο.

Ο πόλεμος του 1940 ήταν ο χειρότερος απ' όλους τους άλλους. Οι φάσεις του
πολέμου αυτού ήταν:

- 1ον. Η νίκη των Ελλήνων και η ήττα των Ιταλών
- 2ον. Η ηρωική αντίσταση των Ελλήνων κατά των Γερμανών
- 3ον. Η συνθηκολόγηση με τους Γερμανούς και Ιταλούς
- 4ον. Η Γερμανοϊταλική κατοχή η οποία ήταν σκληρή και αβάσταχτη. Φόβος, τρό-
μος, σκοτωμοί, βασανισμοί, εξορίες, καταστροφές, κέντρα συγκεντρώσεως,
Έλληνες προδότες και ρουφιάνοι, μαυραγορίτες κλπ. Πεινάσαμε τόσο πολύ που
κοντεψαμε να πάμε για βοσκή στα πράσινα λιβάδια.

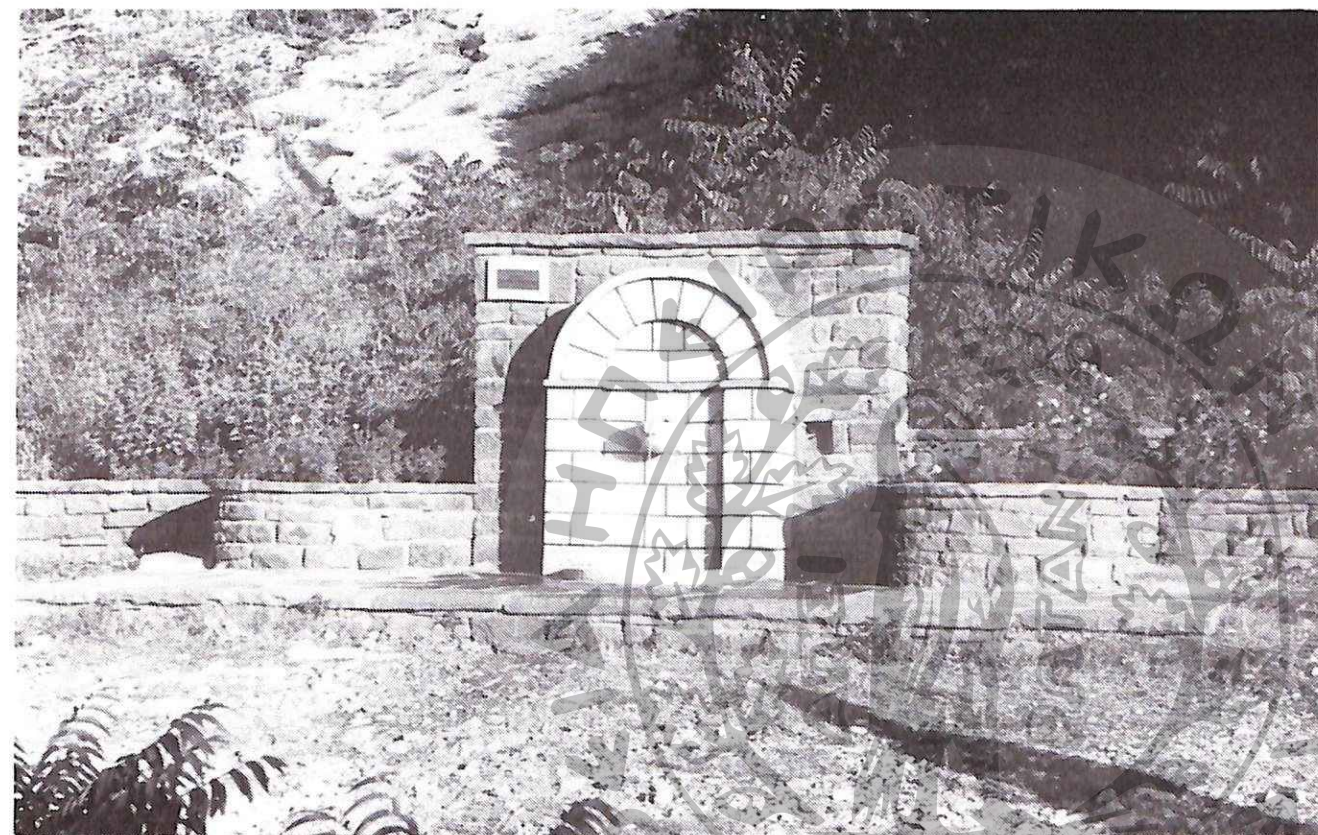
Και τέλος ο εμφύλιος πόλεμος, ο χειρότερος όλων των πολέμων, ο
οποιος έγινε μετά από την απελευθέρωσή μας από τους Ιταλογερμανούς. "Ο
πόλεμος είναι συμποσιον γυπίων και απώλεια υπάρξεων", λέει ο Βύρων.

Συμπέρασμα

Ποιά ήταν η ζωή μου, η ζωή σας στα ακατάστατα αυτά χρόνια; Μπορείτε
να μου πείτε; Όποιος έζησε τα χρόνια εκείνα ασφαλώς θα μου απαντήσει με
πέντε έξι λέξεις:

"Από κάθε άποψη ήταν ελεεινή". Γι' αυτό λοιπόν γράφω στην αρχή του
γραπτού μου: "Η ζωή μου ήταν ανυπόφορη. Η λίγη ήταν καλή και η περισσότερη
κακή".

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Κ. ΤΟΛΗΣ

Εξαιρετική ήταν η ιδέα του αγαπητού μας Κώστα Απ. Πραμαντιώτη να
κατασκευάσει τη θαυμάσια αυτή πέτρινη βρύση στην Αλαταριά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΤΤΙΚΑΣ

(1845 - 1920)

"Γηράσκει ταχύ χάρις" (Αριστοτέλης)
"Η οφειλή ευγνωμοσύνης ξεχνιέται γρήγορα"

Το παραπάνω γνωμικό βασάνιζε το λογισμό μου, καθώς έψαχνα να βρω πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση του Ραφτανίτη Κωνσταντή Κοττίκα, που ως πολιτικός της Επαρχίας Τζουμέρκων και του νομού Άρτας σφράγισε με τη φωτεινή του προσωπικότητα τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα και τις πρώτες του Εικοστού.

Ξεχάστηκε γρήγορα το ορφανό φτωχο-παιδί, ο ζωηρός εραστής των γραμμάτων, ο οραματιστής δάσκαλος, ο φλογερός επαναστάτης του 1877 - 78, ο μετέπειτα ανιδιοτελής - ευεργέτης των Τζουμέρκων - πολιτικός, που έσβησε μια μέρα πάμφτωχος στους Ραφταναίους, αφήνοντας για περιουσία στους δικούς του μια αξιόλογη για την εποχή του Ββλιοθήκη, η οποία, χάθηκε στα τότε παντοπωλεία, σαν χαρτί περιτυλίγματος.

Συγκίνηση και δέος με κατείχε, καθώς προσπαθούσα να συγκεντρώσω στοιχεία απ' τη ζωή και την όλη δραστηριότητα του σημαντικού τούτου Έλληνα πατριώτη, γιατί είχα και έχω την αίσθηση ότι μπορεί να τον αδικήσω.

Πιστεύω όμως πως είναι καθήκον μου, όσο μου είναι δυνατόν, να σκιαγραφήσω με απέραντη πάντα ευγνωμοσύνη, την τόσο ζωντανή παρουσία του στον Ηπειρωτικό χώρο, γιατί τα χρόνια κυλούν κι οι μνήμες αργοσβηνουν.

Α' Τα πρώτα χρόνια της ζωής του

Ο Κωνσταντίνος Κοττίκας γεννήθηκε στους Ραφταναίους των Τζουμέρκων από φτωχούς γονείς το έτος 1845. Μικρός ορφάνεψε από πατέρα κι η μάνα του οικονομικά ανήμπορη, τον έδωσε, παιδόπουλο ακόμη, σε κάποιο συγγενή της μάστορα (χτίστη) να τον πάρει λασποπαίδι (εργάτη) στο ταξίδι του.

Η περιοχή των Τζουμέρκων - τουρκοκρατούμενη τότε - δεν είχε δουλειά για τους χτίστες. Έτσι ο μικρός Κωνσταντής, που είχε μάθει λίγα γράμματα στο

χωριό του, βρέθηκε για κάμποσο καιρό να κουβαλάει λάσπη στους μαστόρους στο Αγρίνιο, όπου και χόρτασε ψωμί.

Σε λίγο καιρό έμεινε μοναχός. Ο συγγενής του έφυγε και ο μικρός Κωνσταντής για να ζήσει, μπήκε υπηρέτης σε κάποια εύπορη Αγρινιώτικη οικογένεια, "ρογιάστηκε" κατά την έκφραση της εποχής. Έκανε πολλές δουλειές στο σπίτι του αφεντικού του και συνήθως βόσκαγε πρόβατα της οικογένειας στους κάμπους της περιοχής. Έξυπνος και ζωηρός πολλές φορές συγκρούστηκε με το αφεντικό του κι εκείνος για τιμωρία τον άφηνε κάποτε - κάποτε νηστικό.

Κάποια μέρα είδε να περνάει στο δρόμο μια άμαξα. Ένας πλούσιος Αρτινός γιατρός γύριζε από την Αθήνα στην πατρίδα του να παραθερίσει.

Με θάρρος ο μικρός βοσκός μίλησε στο γιατρό και του είπε: "Θέλω να μάθω γράμματα. Πάρε με μαζί σου. Θα κάνω κάθε εργασία, φτάνει να με στέλνεις στο σχολείο".

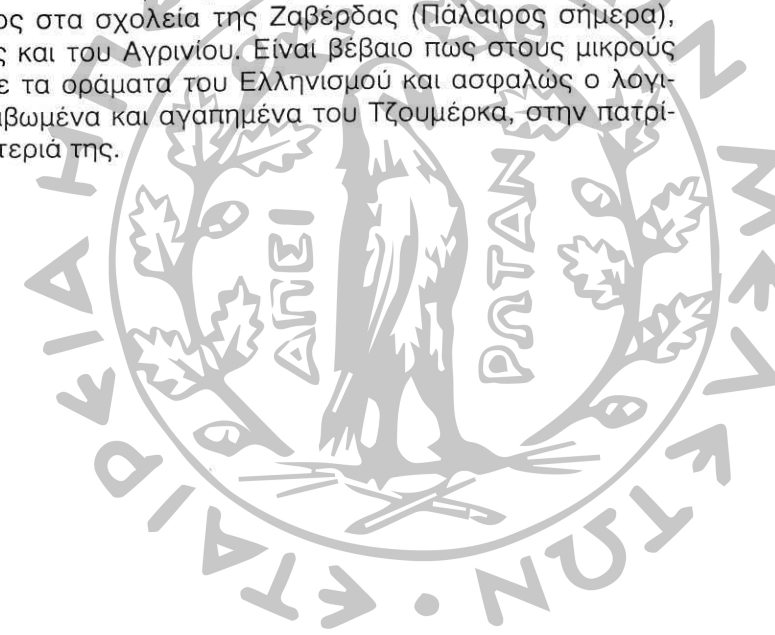
Καλόψυχος ο γιατρός, συγκινήθηκε, εντυπωσιάστηκε από την εξυπνάδα του μικρού και πρόθυμα του υποσχέθηκε ότι στο γυρισμό του θα τον πάρει μαζί του.

Κράτησε την υπόσχεσή του ο καλός επιστήμονας και στο γυρισμό του πήρε και τον Κωνσταντή Κοττίκα στην Αθήνα.

Άλλαξε κάπως η ζωή του. Άρχισε να πηγαίνει στο σχολείο μαζί με τα παιδιά του γιατρού και διακρίθηκε για την ευστροφία και την επίδοσή του στα γράμματα. Γρήγορα προσαρμόστηκε στη ζωή της πρωτεύουσας και μη θέλοντας να επιβαρύνει τον ευεργέτη του, έκανε για μεγάλο διάστημα τον υπηρέτη σε πλούσιες οικογένειες. (αγορά τροφίμων και άλλων πραγμάτων και τη μεταφορά τους στα σπίτια).

Με το πέρασμα του χρόνου τελείωσε το "Ελληνικό Σχολείο" και αργότερα φοίτησε στη σχολή που έβγαζε δασκάλους. Σε λίγο καιρό πήρε το πτυχίο του Πρωτοβάθμιου Δημοδιδασκάλου και διορίστηκε στην Αιτωλοακαρνανία.

Εργάστηκε δάσκαλος στα σχολεία της Ζαβέρδας (Πάλαιρος σήμερα), της Κατούνας, της Βόνιτσας και του Αγρινίου. Είναι βέβαιο πως στους μικρούς του μαθητές μεταλαμπάδευε τα οράματα του Ελληνισμού και ασφαλώς ο λογισμός του πετούσε στα σκλαβωμένα και αγαπημένα του Τζουμέρκα, στην πατρίδα του, που ποθούσε τη λευτεριά της.

Β. Ο Επαναστάτης Κοττίκας

Εφτασε η εποχή του ρωσοτουρκικού πολέμου του 1877. Η Ελλάδα βρίσκεται σε αναβρασμό. Η Ηπειρος και η Θεσσαλία ετοιμάζονται ν' αρπάξουν τ' άρματα. Ο πρωθυπουργός Αλεξ. Κουμουνδούρος, παρά τις πιέσεις των Αγγλων, υποστηρίζει τα επαναστατικά κινήματα. Στην Αθήνα και τις άλλες πόλεις της ελεύθερης Ελλάδας συγκροτούνται "Επιτροπές Αγώνα", οι οποίες εξοπλίζουν γενναίους νέους, συγκροτούν τμήματα εθελοντών, που, περνώντας τα σύνορα, ενθαρρύνουν και στηρίζουν τον ξεσηκωμό των σκλάβων.

Ο φλογερός και ενθουσιώδης πατριώτης, ο Ραφτανίτης δάσκαλος Κων/νος Κοττίκας, νέος 32 χρονών, βρέθηκε από τους πρώτους στο κλίμα της εποχής, για το οποίο από καιρό ήταν προετοιμασμένος.

Άφησε την αίθουσα του σχολείου του και αναχώρησε για την Αθήνα. Εκεί ήρθε αμέσως σε επαφή με κυβερνητικούς παράγοντες, συνεργάστηκε με την "Επαναστατική Επιτροπή" και διορίστηκε οπλαρχηγός - επαναστάτης.

Ξαναγυρίζοντας στην περιοχή, που δούλεψε σα δάσκαλος, συγκρότησε αμέσως επαναστατικό σώμα 70 περίπου ανδρών από ζωηρούς και γενναίους Τζουμερκιώτες και την 27η Ιανουαρίου 1878 περνά τα σύνορα του Βάλτου, έχοντας την υπόσχεση της Επαναστατικής Επιτροπής του Καρβασαρά (Αμφιλοχίας σήμερα) ότι σύντομα θα του σταλούν 2800 όπλα, για να εξοπλιστούν οι Τζουμερκιώτες.

Με τους άνδρες του διατρέχει και ενθουσιάζει το επαναστατημένο Ραδοβύζι της Άρτας. Χωρίς καθυστερήσεις φτάνει στα Τζουμέρκα, όπου οι κάτοικοι της παλιάς Αθαμανάς τον υποδέχονται σα Μεσσία της λευτεριάς τους. Πολλοί πυκνώνουν τις γραμμές του και με αγωνία καρτερούν τα όπλα από τον Καρβασαρά.

Ο Κοττίκας δεν περιμένει. Αθόρυβα και αιφνιδιαστικά τα ξημερώματα της 2ας Φεβρουαρίου 1878 προσβάλλει τον τουρκικό σταθμό στη Γέφυρα της Πλάκας Ραφταναίων. Οι Τουρκαλβανοί φρουροί φονεύονται και λίγοι σώζονται φεύγοντας προς τα Κατσανοχώρια.

Η γέφυρα της Πλάκας καταλαμβάνεται, ο τουρκικός σταθμός παραδίνεται στις φλόγες, η θέση οχυρώνεται απ' τους επαναστάτες και κάθε διέλευση τουρκικού στρατού προς νότον αποκλείεται.

Όμως τα όπλα απ' τον Καρβασαρά δεν έφτασαν ποτέ. Παρέλυσε ο συντονισμός της Επιτροπής του, εμφανίστηκαν αντιθέσεις και επιπολαιότητες και έτσι τα παλικάρια των Τζουμέρκων (3000 άνδρες περίπου) δε στρατεύτηκαν, αν και τόσο το επιθυμούσαν.

Σύντομα έφτασαν στον Κοττίκα τα κακά μαντάτα. Το όλο επαναστατικό κίνημα της Θεσσαλίας και Ηπείρου, ύστερα από τις παρεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων άρχισε να φθίνει. Η απογοήτευση απλώθηκε στην περιοχή. Σε λίγο ισχυρότατες δυνάμεις τουρκικού στρατού βγήκαν από τα Γιάννινα με κατεύθυνση την Πλάκα.

Κρυφά αναχώρησε από το Προξενείο. Έμεινε για δυο τρεις ημέρες ακόμη στα Γιάννινα ντυμένος χωρικός και κατ' άλλους μεταμφιεσμένους σε

γυναίκα. Συνάντησε και κάποιους άλλους Έλληνες μυστικά, καθώς και το Μητροπολίτη Σωφρόνιο. Η αγωνία του και η προσπάθειά του ήταν να γλυτώσουν τα χωριά από τη θύελλα, που πλησίαζε.

Ντυμένος πάλι καρβουνιάρης - γανωμένο πρόσωπο και ρούχα - έφυγε από τα Γιάννινα για τα Τζουμέρκα, χωρίς κανείς να τον αναγνωρίσει..

Αξίζει να σημειωθεί πως μια γυναίκα μόνο κάτι αντιλήφθηκε. Σε κάποιο χωριό του κάμπου - πιθανόν στο Κουτσελιό - στάθηκε λίγο ο Κοττίκας στο χάνι να ξεκουραστεί παραγγέλλοντας καφέ. Η γυναίκα, που πήγε τον καφέ, του είπε: "Πατριώτη, έγινε τι έγινε...Φρόντισε να μην κάψουν οι Τούρκοι τα χωριά και χαθούν ψυχές". Και ο Κοττίκας: "Δεν καταλαβαίνω τι λες κυρά μου". Εκείνη τότε χαμογέλασε και δείχνοντας τα χέρια του, του είπε: "Αμ' τα χέρια σου πατριώτη δε δείχνουν ότι είσαι χωριάτης, που λεν τα ρούχα σου. Είσαι σπουδαίο πρόσωπο και φρόντισε να μη χαθούν ψυχές". Ο επαναστάτης εντυπωσιάστηκε απ' την παρατηρητικότητα της ταπεινής χωριάτισσας, σταμάτησε την κουβέντα και αμέσως αναχώρησε.

Πέρασε πάλι μυστικά τον Άραχθο και χωρίς κανέναν να τον ιδεί έφτασε νύχτα στους Ραφταναίους. Εκεί συναντήθηκε κρυφά με κάποιους γέροντες, που τους συμβούλεψε τι να κάνουν και τι να ειπούν, για να αποφύγουν τα αντίποινα των Τούρκων.

Μυστικά διασχίζει τα χωριά των Τζουμέρκων, ενώ ο τουρκικός στρατός, διαβαίνοντας την Πλάκα, απλώνεται σαν συμφορά στην επαρχία, προβαίνοντας σε λεηλασίες, βασανισμούς και άλλες βίαιες πράξεις.

Περνώντας τα σύνορα της τότε Ελλάδας ο επαναστάτης δάσκαλος φτάνει σε λίγες ημέρες στην Αθήνα, όπου ανέφερε αναλυτικά τα συμβάντα στις επίσημες αρχές. Ύστερα απ' αυτό με ήσυχη τη συνειδήσή του επιστρέφει στα διδασκαλικά του καθήκοντα στην περιοχή Αιτωλ/νίας.

Στο σημείο αυτό παραθέτω, ως έχει, Επιστολή του Κ. Κοττίκα προς κάποιον αδερφικό του φίλο, που περιέχεται στο βιβλίο "Άγναντα - Άρτας" του εκπαιδευτικού Στεφ. Φίλου, η οποία στάλθηκε από τα Γιάννινα με ημερομηνία 19 - 2 - 1878.

"Αδελφέ Νικολάκη και πάντες οι λοιποί φίλοι χαίρετε

Δια της παρούσης μου σας φανερώνω ότι μέχρι τούδε χαίρω άκρας υγείας όπως και δι' υμάς άπαντας υπερεπιθυμώ, περί δε του ταξιδιού μου σας λέγω ότι κατά το πλείστον υπήρξεν λίαν ευτυχές.

Την 5ην Φεβρουαρίου συνήλθαν άπαντες οι προύχοντες της επαρχίας και συνεκρότησαν συνέλευσιν ίνα αποφασίσωσι τι ποιητέον και αφού εν τή συνδιασκέψει έμαθον ότι περί τας δύο χιλιάδας στρατού από Ιωάννινα και Πέντε Πηγάδια έρχεται εις Τζουμέρκα, απεφάσισαν να μην κηρύξωσιν ακόμη την επανάστασιν και παρεκάλεσαν ημάς να αποσυρθώμεν προσωρινώς, όπερ και επράξαμεν χάριν της Πατρίδος, τα δε στρατεύματα εισήλθον μέσα και έκαμον ενιαχού μικράς τινάς λεηλασίας, και εξήλθον, αλλ' ήδη εισήλθον άλλοι 800 και μένουν εντός. Έμεινα ολίγας ημέρας εις την επαρχίαν και μη λαμβάνων θετικώς ειδήσεις αυτόθεν ήρχισα να αδημονώ μεγάλως και τούτου ένεκεν μεταμφιεσθείς ήλθον ενταύθα και οπόθεν και σας γράφω και γράφω και εις τους αποστεί

λαντές με δριμύτητα και αν μ' εβλέπατε! είμαι ένας άνθρωπος ευτράπελος ανθρακεύς, αλλ' οι ενταύθα επτοήθησαν σφόδρα και δεν με αφήνουν να εξέλθω παντελώς των Ιωαννίνων και αν εξέλθω αβλαβής θα μεταβώ εις τα χωρία της πατρίδος μου και όχι ως σήμερα μέσα εις το παραπέτασμα και να φοβίζωμεν τους φίλους εις τους οποίους είμεθα.

Πρόσφερε τους χαιρετισμούς μου εις πάντας τους φίλους και γνωρίμους. Πιστεύω ότι εβάρεθης, αλλ' εγνώριζον την περιέργειάν σας και δια τούτο έγγραψα λεπτομερώς την καθαράν αλήθειαν,

Υγείαινε φίλτατε και εύχου και υπέρ ημών.

Ο ΣΟΣ. Κ. ΚΟΤΤΙΚΑΣ

Γ Ο Πολιτικός Κοττίκας

Η εξέλιξη των ιστορικοπολιτικών γεγονότων από το 1878 μέχρι το καλοκαίρι του 1881 προσδιορίστηκε σ' όλο το χώρο της Βαλκανικής από τις επεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων της Ευρώπης και τις αποφάσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου, σύμφωνα με τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους.

Ο ρωσοτουρκικός πόλεμος τελειώνει με τη συντριβή της Τουρκίας, τα επαναστατικά κινήματα των ελληνικών επαρχιών ατονούν ή σβήνουν, συζητήσεις και αλληπάλληλες συσκέψεις πραγματοποιούνται για τη ρύθμιση πολλών προβλημάτων των Βαλκανίων, τις περισσότερες φορές ερήμην των λαών.

Το αποτέλεσμα ήταν κάπως ικανοποιητικό για την Ελλάδα. Αποφασίστηκε η προσάρτηση της Θεσσαλίας - πλην της επαρχίας Ελασσόνας - και της επαρχίας Άρτας με σύνορα τον ποταμό Άραχθο. Το Ραδοβύζι Άρτας και τα χωριά των Τζουμέρκων πανηγυρίζουν τη λευτεριά τους το καλοκαίρι του 1881.

Στις βουλευτικές εκλογές του Δεκεμβρίου του 1881 ο φλογερός πατριώτης, ο ενθουσιώδης δάσκαλος Κων/νος Κοττίκας αφήνει τις σχολικές αίθουσες, πολιτεύεται στην επαρχία Τζουμέρκων, όπου έδρασε σαν επαναστάτης και εκλέγεται βουλευτής. Αρχίζει πια η πολιτική του σταδιοδρομία και απ' αυτόν οι Τζουμερκιώτες περιμένουν πολλά. Ο νέος πολιτικός δικαίωσε τις προσδοκίες τους.

Πρώτη του μέριμνα και φροντίδα τα Σχολεία. Φροντίζει και πετυχαίνει την ίδρυση και λειτουργία επίσημων Δημοτικών Σχολείων σ' όλα τα χωριά της περιοχής και παράλληλα εξασφαλίζει, ασφαλώς και με τη συμπαράσταση και των άλλων τριών βουλευτών του νομού, την απρόσκοπτη λειτουργία "Ελληνικών Σχολείων" στα κεφαλοχώρια της επαρχίας του: στους Καλαρρύτες, την Πράμαντα, την Άγναντα, τα Σχωρέτσιανα (Καταράχτης σήμερα) και το Βουργαρέλι.

Ζωηρό και ανυποχώρητο εκδηλώθηκε το ενδιαφέρον του και για τη γεωργική αποκατάσταση των κατοίκων της περιοχής και ιδιαίτερα για τους φτωχούς ακτήμονες - κολλήγους των 28 χωριών του νομού Άρτης, που εμφανίστηκαν ως ιδιοκτησία του τσιφλικά Κων/νου Καραπάνου, που και ο ίδιος είχε εκλεγεί βουλευτής της Άρτας.

Και ήταν φυσικό να δραστηριοποιηθεί δυναμικά στο πρόβλημα αυτό ο νέος πολιτικός, συνεργαζόμενος με τον άλλο δυναμικό βουλευτή της Άρτας Γεώργιο Παχή, γιατί και η πατρίδα του, το χωριό Ραφταναίοι, συμπεριλαμβανόταν στην ιδιοκτησία του γαιοκτήμονα Καραπάνου.

Την εποχή εκείνη εντονότατη σημειώθηκε στους Ραφταναίους η αντίθεση μεταξύ του Κοττίκα και των πολλών φίλων και οπαδών του προς τον Κωνσταντή Χριστογιώργο και τους λίγους φίλους του, που όντας εκπρόσωπος - εισπρακτορας του Καραπάνου συγκέντρωνε από τους φτωχούς ξωμάχους τις διάφορες φορολογίες για τον τσιφλικά.

Το ιδιοκτησιακό ζήτημα του νομού Άρτας είναι ολόκληρη ιστορία, με πολλές φάσεις, στην οποία ο Κοττίκας έπαιξε σημαντικό ρόλο, υποστηρίζοντας στη Βουλή των Ελλήνων και την Επαρχία τα δίκαια και ωφέλιμα για τους φτωχούς και αδύναμους πολίτες.

Τελικά ύστερα από συνεχείς αγώνες, στενοχώριες και δάκρυα έληξε το ζήτημα αυτό με τη μέθοδο της εξαγοράς. Αγόρασαν δηλαδή οι κάτοικοι από τον Καραπάνο τα κτήματα που καλλιεργούσαν απ' τα χρόνια της σκλαβιάς και δικαιωματικά τους ανήκαν.

Η πολιτική σταδιοδρομία του Κων/νου Κοττίκα συνεχίζεται και τα μετέπειτα χρόνια μέχρι το 1912. Τέσσερις φορές εκλέχτηκε βουλευτής του νομού Άρτας (εκλογές του 1881, του 1885, του 1899 και του 1902), τις δυο φορές με το κόμμα του Τρικούπη και τις άλλες με το Δεληγιάννη και το Θεοτόκη. Ύστερα από το 1906 και μέχρι το 1912, αν και πολιτεύτηκε επανειλημμένα, δεν ξαναψηφίστηκε ως βουλευτής.

Κατά την περίοδο 1891 - 1895, που δεν ήταν βουλευτής, ασχολήθηκε με τα θέματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, αφού με τα τότε ισχύοντα εκλέχτηκε Δήμαρχος Αγνάντων. Στη διάρκεια του χρονικού διαστήματος από το 1885 μέχρι το 1906, πότε βουλευτής και μια τετραετία Δήμαρχος, ο Κωσταντής Κοττίκας κινήθηκε δημιουργικά και δραστηριοποιήθηκε προς κάθε κατεύθυνση για την αναβάθμιση της Επαρχίας της παλιάς Αθαμανίας και κατά το δυνατόν σύντομη πρόοδό της σ' όλους τους τομείς της δημόσιας, κοινωνικής και οικονομικής ζωής.

Μετά την εκπαίδευση το ενδιαφέρον του στράφηκε προς τη συγκοινωνία και την κατασκευή δημόσιου δρόμου για τα Τζουμέρκα. Ύστερα από συνεχείς ενέργειές του βγήκαν πιστώσεις και κατασκευάστηκε δρόμος με καλή βατότητα από την Άρτα μέχρι το ορεινό χωριό Καλαρρύτες, μήκους 90 περίπου χιλιομέτρων, σημαντικό επίτευγμα για τους καιρούς εκείνους, που το ελληνικό κράτος διέθετε λίγα χρήματα και μέσα τεχνολογικά δεν υπήρχαν.

Ο δρόμος αυτός περνώντας από την Καλεντίνη της Άρτας, ανηφόριζε προς τα χωριά των δυτικών παρυφών των Τζουμέρκων και μέχρι το χωριό Ράμια ήταν λιθόστρωτος (καλτερίμι), ήταν δε αρκετά φαρδύς και ανέβαινε άνετα και κάρο. Σ' όλο το μήκος της διαδρομής μέχρι τους Καλαρρύτες κατασκευάστηκαν και οι απαραίτητες γέφυρες και εξασφαλίστηκε η ακίνδυνη μετακίνηση, χειμώνα καλοκαίρι, των κατοίκων, των μεταφορικών ζώων και των ποιμνίων των νομάδων κτηνοτρόφων της περιοχής.

Ακόμη και σήμερα σε ορισμένα μέρη φαίνονται σημάδια από τον παλιό εκείνο δρόμο και οι κάτοικοι λένε: "Ο δρόμος αυτός ή η γέφυρα αυτή έγινε στα χρόνια του Κοττίκα...". Ασφαλώς η έκφραση αυτή είναι αψευδής μάρτυρας της αγάπης και της ευγνωμοσύνης των κατοίκων της επαρχίας προς το άξιο τέκνο της, που με προσοχή στάθηκε δίπλα στον πόνο και τις λαχτάρεις τους και στοργικά έλυσε πολλά προβλήματά τους.

Με ενέργειες του Κοττίκα ιδρύθηκε στην Άγναντα και καπνεργοστάσιο, το οποίο λειτούργησε από το 1883 μέχρι το 1888 και ύστερα έκλεισε, γιατί δεν είχε έσοδα.

Στον Κοττίκα οφείλεται κατά πολύ και η ίδρυση Κρατικού Μονοπωλίου στην Άγναντα, έργο σημαντικό για όλα τα χωριά της επαρχίας Αγναντών (ιδρύθηκε το 1886). Μέχρι τότε οι χωρικοί, για να προμηθευτούν πετρέλαιο, σπέρτα και αλάτι (χρειάζονταν πολλές ποσότητες αλατιού για τα ποίμνιά τους), ήταν υποχρεωμένοι να ταξιδεύουν 8 με 10 και παραπάνω ίσως ώρες με τα πόδια για την Άρτα ή να το αγοράζουν ακριβότερα πολύ από τα μικρά παντοπωλεία των χωριών ή τους κिरατζήδες (αγωγιάτες). Το γεγονός ότι το Μονοπώλιο διατηρήθηκε 100 χρόνια περίπου στην Άγναντα φανερώνει ότι πολύ βοήθησε την περιοχή.

Πλην των παραπάνω επιτυχιών του πολιτικού άνδρα των Τζουμέρκων, η μέριμνα και δραστηριότητά του στράφηκε και προς άλλους τομείς.

Φρόντισε με τη συμπαράσταση ασφαλώς και άλλων παραγόντων, για την ίδρυση και λειτουργία των Ειρηνοδικίων Καλαρρυτών, Τζουμέρκων και Βουργαρελίου, για τα Υποτελωνεία και Τελωνειακά φυλάκια Πλάκας, Καλαρρυτών, Σκλούπου, κλπ. και τη συνεχή και απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των χωριών της περιοχής από τις ονομαζόμενες τότε Ταχυδρομικές Επιστασίες, που με έφιππους και πεζούς ταχυδρόμους διακινούσαν την αλληλογραφία των χωριών.

Είναι βέβαιο ότι κατά το χρονικό διάστημα που ο Κων/νος Κοττίκας δεν είναι πια βουλευτής και, εγκατεστημένος στον κεντρικό συνοικισμό των Ραφταναιών, φροντίζει την περιουσία του, το σπίτι του, την οικογένειά του, το ενδιαφέρον του για τα τοπικά και τα ευρύτερα ζητήματα υπήρξε συνεχές και ενεργητικό. Αυτό μνημονεύεται μέχρι το 1960 από γέροντες Ραφτανίτες, οι οποίοι με θαυμασμό αναφέρονταν στο όνομά του. Η μνήμη του ζει ακόμη και στις νεότερες γενιές του τόπου μας.

Και να πάλι ο Κοττίκας στα σημαντικά πολιτικά και στρατιωτικά γεγονότα του 1913 στη Βόρεια Ήπειρο. Φαίνεται πως ο φλογερός Έλληνας και ζωηρός επαναστάτης ποτέ δεν κοιμήθηκε μέσα του. Ακολούθησε το Γεώργιο Ζωγράφο στην προσπάθειά του για την εγκαθίδρυση αυτονομίας στη Βόρεια Ήπειρο, στο πονεμένο και δυστυχισμένο αυτό κομμάτι του Ελληνισμού. Οι Μεγάλες Δυνάμεις και πάλι στάθηκαν αντίθετες και το όνειρο της λευτεριάς ή της αυτονομίας των Βορειοηπειρωτών γρήγορα έσβησε.

Ο Κοττίκας ξαναγύρισε στο σπίτι του. Σοβαρός, αξιοπρεπής, γλυκομίλητος, χωρίς σημαντικούς πόρους συνέχιζε να ζει στο οικογενειακό και φιλικό του περιβάλλον, διαβάζοντας και οργανώνοντας τη σημαντική, για την εποχή εκείνη, βιβλιοθήκη του.

Το ελληνικό κράτος αργότερα το 1916 με 1917 θυμήθηκε τις υπηρεσίες και τη ζωντάνια του πολιτικού Κοττίκα και, επιθυμώντας να τον τιμήσει, τον διόρισε υποδιοικητή στην Κόνιτσα (Έπαρχο θα λέγαμε σήμερα), όπου άφησε καλές αναμνήσεις για τον τρόπο διοίκησής του.

Αναφέρεται μάλιστα ότι ο Κοττίκας, ηλικίας 71 χρονών τότε, όντας πολύ παχύς, δεν μπορούσε να κατέβει στα Ιωάννινα με τα πόδια ή καβάλα με άλογο. Τότε η αγάπη και ο σεβασμός των συγχωριανών του προς το πρόσωπό του εκδηλώθηκε αυθόρμητα. Αμέσως κατασκευάστηκε ξυλοκρέβατο, το οποίο κουβαλώντας οι Ραφτανίτες εναλλάξ στους ώμους τους, μετέφεραν το σπουδαίο συγχωριανό τους στα Ιωάννινα, για να αναλάβει τα καθήκοντά του.

Αφού τελείωσε η υπηρεσία του στην Κόνιτσα, άγνωστο με ποιό τρόπο, συναντούμε πια τον Κοττίκα οριστικά εγκατεστημένο στους Ραφταναίους, όπου ζει με την οικογένειά του φτωχός και αξιοπρεπής.

Δ Η οικογένεια του Κοττίκα

Η οικογένεια του Κοττίκα (το Σόι) των Κοττικαίων κατοικούσε στο συνοικισμό Φράξο των Ραφταναιών. Πότε και για πió λόγο έφυγαν απ' εκεί και εγκαταστάθηκαν στον κεντρικό συνοικισμό "Το Χωριό" της Κοινότητας είναι άγνωστο. Στο Φράξο παρέμεινε η Μαρούλω Κοττίκα αδερφή του Κωσταντή, που στο σπίτι της πήρε την οικογένεια του Ιωάννη Γούλα (Παναγιώτη), η οποία και την κληρονόμησε μετά τον θάνατό της.

Ο Κων/νος Κοττίκας παντρεύτηκε την Αικατερίνη Δημ. Χριστογιάννη από τη Ρούγα, που ήταν πανέμορφη. Απόκτησαν ένα αγόρι και μια θυγατέρα την Ασπασία (Σία). Έζησε ευτυχισμένος για αρκετά χρόνια μέχρι που έχασε τη γυναίκα του. Οι δυσκολίες της οικογένειας τον οδήγησαν σε δεύτερο γάμο.

Πολλοί φίλοι και χωριανοί του τον προέτρεψαν να συνδεθεί με την οικογένεια του Κωσταντή Χριστογιώργου, με την οποία υπήρχε μεγάλη αντίθεση από την εποχή του ιδιοκτησιακού ζητήματος του χωριού. Μάλιστα οι απόγονοι του Χριστογιώργου είχαν συνταχθεί με τη νέα κατάσταση και βοήθησαν οικονομικά το χωριό για την εξαγορά των κτημάτων από τον Κ. Καραπάνο.

Ο Κοττίκας έδειξε ενδιαφέρον για την υψηλόκορμη και σοβαρή θυγατέρα του Χριστογιώργου την Ευφημία, που κι αυτή χήρα και άτεκνη από τον πρώτο

γάμο της. Η επιθυμία όλων να συμφιλιωθεί το χωριό και να πάψουν οι έντονες αντιθέσεις μεταξύ των οικογενειών Κοττίκα και Χριστογιώργου έπαιξε οπωσδήποτε καθοριστικό ρόλο στην απόφαση του Κωσταντή.

Έγινε ο γάμος του Κωσταντή και της Ευφημίας μ' όλους τους τύπους και το βράδυ οργανώθηκε, σύμφωνα με τις συνήθειες του τόπου, ολονύκτιο γλέντι στο σπίτι του Χριστογιώργου, για να χαρούν οι χωριανοί και να γιορτάσουν τη συμφιλίωση. Όμως τραγική μοίρα!!! συνέβη το εξής θλιβερό γεγονός. Κάποια στιγμή ο γιός του Κοττίκα κουράστηκε και ζήτησε να κοιμηθεί. Έβαλαν το μικρό παιδί να κοιμηθεί στο διπλανό δωμάτιο μαζί με ένα κοριτσάκι του Μιχάλη Ευταξία απ' την Άγναντα (ήταν γαμπρός του Χριστογιώργου κι αυτός από τη θυγατέρα του Βάσω). Επειδή έκανε κρύο στο δωμάτιο, κάποιος από τους συγγενείς άφησαν μέσα ένα μαγκάλι με αναμμένα κάρβουνα. Η απροσεξία και πιθανόν η άγνοια των ανθρώπων αυτών υπήρξε μοιραία για τα δυο παιδάκια και τις οικογένειές τους.

Το πρωί τα δυο παιδιά βρέθηκαν νεκρά από δηλητηρίαση και καταλύπησε τους πάντες ο άδικος θάνατός τους.

Ο Κοττίκας εξήσε μαζί με την Ευφημία μέχρι το έτος 1920, που έφυγε από τη ζωή. Μπορούμε να πούμε πως στάθηκε τυχερός, γιατί δεν έζησε την Εθνική ταπείνωση και τις συμφορές του Ελληνισμού από την Μικρασιατική καταστροφή.

Στους Ραφταναίους ο Κ. Κοττίκας ζούσε πάντα μαζί με τον αδερφό του Γεώργιο Κοττίκα, ο οποίος για κάμποσο καιρό διετέλεσε υπογραμματέας της Νομαρχίας Άρτας. Αργότερα υπέβαλε παραίτηση και έβαλε υποψηφιότητα για το Δημαρχείο Αγνάντων. Εκλέχτηκε το 1887 και έμεινε Δήμαρχος Αγνάντων μέχρι το 1891. Αργότερα τον συναντούμε υπάλληλο στο Καπνοκοπήριο Βόνιτσας και και ύστερα του Μεσολογγίου. Τέλος συνταξιούχος πια ζει στους Ραφταναίους, όπου υπηρετεί σαν πρόεδρος της Κοινότητας και γραμματέας της μέχρι το θάνατό του, όντας άγαμος και βοηθώντας πάντα με καλοσύνη και ευγένεια τους χωριανούς του για κάθε ζήτημα.

Η θυγατέρα του Κ. Κοττίκα η Ασπασία αργότερα εγκαταστάθηκε μόνιμα στην Αθήνα πάντοτε εργαζόμενη, γιατί ο πατέρας της δεν άφησε περιουσία.

Από την οικογένεια των Κοττικαίων - λέγεται ότι κάποιοι απόγονοί της εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη και κάποιος στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, των οποίων έχουν χαθεί τα ίχνη. Στα Γιάννινα ζουν απόγονοι των Κοττικαίων και σήμερα, έχοντας ονομαστό κατάστημα αργυροχρυσοχοΐας στην οδό Αβέρωφ, οι οποίοι δεν ξεχνούν τον τόπο καταγωγής τους.

Ας ξαναγυρίσουμε όμως στον Κωσταντή Κοττίκα: Τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Κοττίκας τα έζησε ειρηνικά δίπλα στη γλυκομίλητη γυναίκα του Ευθυμία, φυτεύοντας ποικιλία οπωροφόρων και καλλωπιστικών δέντρων και μετατρέποντας τα γύρω στο σπίτι του κτήματα σε πραγματικό παράδεισο. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα χρόνια αυτά οργάνωσε συστηματικότερα την πλούσια βιβλιοθήκη του, που τα παλαιότερα χρόνια με φροντίδα πλούτιζε και πάντα καμάρωνε.

Αναφέρεται ότι κάποιος απ' τους χωρανούς του σε συζήτηση, που έκαμαν στο γραφείο του Κοττίκα, του είπε: "Μωρέ Κωσταντή... όλα σου καλά. Μα

τόσο χρόνια στην πολιτική δεν έκαμες τίποτε για τον εαυτό σου και την οικογένειά σου...". Εκείνος χαμογελώντας ήρεμα, έδειξε με το χέρι του τη μεγάλη βιβλιοθήκη του και του είπε: "Έκαμα αυτή τη βιβλιοθήκη, που αξίζει περισσότερο από κάθε τι άλλο>>. Ήταν μια απάντηση που φανερώνει το μεγαλείο του άνδρα και την αγάπη που έτρεφε για τα γράμματα και την ουσιαστική μόρφωση.

Δυστυχώς η σπουδαία αυτή βιβλιοθήκη με το πέρασμα του καιρού χάθηκε. Η ευγενική και αγαθή σύζυγός του Ευφημία, καλοπροαίρετη και συμπαθής δεν είχε τα αναγκαία προσόντα για να φροντίσει τη διατήρησή της. Όποιος κι αν της ζητούσε κάποιο βιβλίο, αυτή πρόθυμα το έδινε. Πολλά χειρόγραφα και τα περισσότερα βιβλία πουλήθηκαν από διάφορους και ανίδεους συγγενείς εξ αγχιστείας στους μπακάληδες του χωριού σαν χαρτί περιτυλίγματος. Χάθηκε έτσι πολύτιμος θησαυρός και ίσως αξιόλογα στοιχεία για την τόσο ταραγμένη και τόσο μεγαλειώδη εποχή του Έθνους μας.

Αυτός σε γενικές γραμμές υπήρξε ο πολυκύμαντος βίος του Κ. Κοττίκα και αυτή η σημαντικότερη προσφορά του στον τόπο μας. Υπήρξε λάτρης των Εθνικών ιδεών, πρότυπο ειλικρινούς και ανιδιοτελούς πολιτικού, ο οποίος μπροστά στα γενικά συμφέροντα παραμέριζε χωρίς δισταγμό τις ατομικές και οικογενειακές του ανάγκες. Έσβησε φτωχός, αλλά αξιοπρεπής, χωρίς ν' αφήσει περιουσία στη θυγατέρα του και τη σύζυγό του.

Με την προσωπικότητά του άσκησε ψυχωφελή επίδραση στους γύρω του σημαντικούς ή ασήμαντους πολίτες και σφράγισε με το όνομά του την πιο σημαντική εποχή της επαρχίας Τζουμέρκων, του Νομού Άρτας και την Ηπείρου γενικότερα.

Αποτέλεσε υπόδειγμα Πολιτικού, που μακάρι να τον μιμηθούν και οι σημερινοί πολιτευόμενοι της πατρίδας μας, γιατί και πάλι οι καιροί προβάλλουν δύσκολα και η Εθνική αυτογνωσία, η σωφροσύνη, η αρετή και η πολιτική συνεργασία είναι τα μοναδικά όπλα για τη σωστή πορεία της Ελλάδας μας. Και ακόμα: **"Τους οφείλονται δε την ευεργεσίαν αεί φυλλάττειν".**

Οι νεότερες γενιές πρέπει να μην ξεχνούν τους σπουδαίους προγόνους τους, που τόσα πρόσφεραν στην πατρίδα τους. Και οι Ραφτανίτες ευτυχώς ακόμα μνημονεύουν τον δυναμικό συμπατριώτη τους και η κεντρική πλατεία του χωριού φέρνει το όνομα "Πλατεία του Κ. Κοττίκα". Οι παλαιότεροι ακόμα δεν ξεχνούν πως στα χρόνια της Εθνικής Αντίστασης λόχος ανταρτών του ΕΛΑΣ ονομάστηκε από το Αρχηγείο του: "Λόχος Κοττίκα", στον οποίο υπηρετούσαν Τζουμερκιώτες.

Εχω όμως τη γνώμη πως και οι Δήμοι των Ιωαννίνων και της Άρτας καθώς και η Κοινότητα Ανατολής Ιωαννίνων, όπου σήμερα κατοικούν εκατοντάδες Ραφτανίτες, θα πρέπει να δώσουν το όνομα του Κ. Κοττίκα σε κάποιο δρόμο τους.

Θα είναι αυτό αιώνιο μνημόσυνο για τον φωτεινό Δάσκαλο, τον άφοβο Επαναστάτη, τον υποδειγματικό, ανιδιοτελή και οραματιστή πολιτικό, που σαν αστέρι λαμπερό φώτισε κάποιους καιρούς τον τόπο μας...

Δημήτριος Παπαδημητρίου

<<Μ' ακούς Κωστάντω ...σκεπάσου...

Γράφει ο Βασίλειος Γρ. Μπενέκος - Ευθυμογράφος - Λαογράφος

Παντρέφτηκε κάποτε κάποιος χωριανός μου με μια καλή κοπέλα από το χωριό. Ήταν έξυπνη, εργατική, φρόνιμη, καθαρή και νοικοκυρά καλή.

Ελα όμως που είχε ένα κουσουρί (ελάττωμα) άσχημο. Όταν καθόταν κάπου, καθόταν πάντα με τα πόδια ανοιχτά (χαύδα). Στα χρόνια εκείνα οι γυναίκες δεν φορούσαν εσώρουχα, ούτε μακριά, ούτε κοντά, και όλα ήταν σε ημερήσια διάταξη... Ο άντρας ο φουκαράς παρακολουθούσε τις ανοιχτές παραστάσεις της γυναίκας του και πάντα προσπαθούσε να διορθώσει το κακό ελάττωμα της γυναίκας του. Αυτή όμως που να διορθωθεί...αλλά και να διορθωνόταν αυτό ήταν για μια δυο μέρες και πάλι τα ίδια. Χαύδα η Κωστάντω...

Πήρε και αυτός την απόφαση να τη διορθώσει και για όσο μπορούσε.

Τη φωνάζει λοιπόν και της λέει: 'Ακου Κωστάντω... να σου ειπώ... Όταν κάθεσαι, σου τόπα χίλιες φορές κάθεσαι χαύδα και όπως είσαι ξεβράκοτη, σκέψου τι γίνεται...σου έχω θυμίσει τόσες φορές αλλά εσύ αγρόν ηγόρασες...

Κατακκοκίνησε η κακομοίρα, μάζεψε τα ρούχα της και χαμήλωσε το κεφάλι.

Ακου λοιπόν. Όταν ξανακαθίσεις χαύδα και πω <μ' ακούς Κωστάντω...> να καταλαβαίνεις και να σκεπάζεσαι, δηλαδή να τραβάς το φουστάνι κάτω για να μη φαίνονται τα μπλέτσια σου. Συμφώνησαν λοιπόν οι δυο τους και η Κωστάντω λέει, στον Κώστα. Ναι Κώστα μου κι έκανε να συμμαζευτεί και τώρα.

Κοίταξε μην ξεχάσεις, Κωστάντω. Θα με στεναχωρήσεις και μάλιστα όταν είναι εδώ κάποιος ξένος. Μ' έκανες ρεζίλι στον κόσμο κι εμένα αλλά και τον εαυτό σου. Ναι Κώστα λέει πάλι η Κωσταντω κι έκρυψε το πρόσωπο.

Πέρασαν δυο - τρεις μέρες κάπως διορθωμένες, την τέταρτη όμως ξεχάστηκαν όλα απ' την Κωστάντω, και όταν κάποιος γείτονας ήρθε να τους δει και κάθησε ο άνθρωπος κοντά στο τζάκι κι απέναντι απ' την Κωστάντω... τι να ιδει ντροπιασμένος ο άνθρωπος κατέβασε το κεφάλι του και κοίταξε το εσωτερικό του μποχαριού. Κάνει έτσι ο Κώστας τι να δει.... Μ' ακούς Κωστάντω λέει με δυνατή φωνή... πιστεύοντας πως η Κωστάντω θα θυμηθεί την συμφωνία. Που η Κωστάντω όμως... το βιολί της αυτή.... Σ' ακούω Κώστα μ' λέει.

Επαναλαμβάνει ο Κώστας με πιο δυνατή φωνή... Μ' ακούς Κωστάντω...σ' ακούω Κώστα μ' η Κωστάντω χωρίς να σκεφτεί.

Τι τον κακό σου τον καιρό. Ακούς Κωστάντω. .. Και δεν αργεί ο Κώστας κι απάνω στην απογοήτευσή του, αρπάζει τη μασία από το τζάκι, τη χώνει στη ζεστή στάχτη και βγάζοντάς την την πετάει με δύναμη ανάμεσα στα δυο σκέλια της Κωστάντωσης... φωνάζοντας με όση δύναμη είχε μ' ακούς ... Κωστάντω;... Μ' έκαψες Κώστα μ' τ' λέει η Κωστάντω και πετάζεται ολόρθη για να γλιτώσει απ' το κάψιμο αυτό... κι τρέχει στο καζάνι με το νερό για να σβύσει όσο μπορεί την καψούρα ανάμεσα στα δυο της πόδια...

Από τότε η Κωστάντω έγινε πιο προσεκτική και σκεπάζονταν κανονικά, αλλά συνήθως απέφευγε να κάθεται απέναντι από ξένους άντρες. Από γυναίκες δεν νοιάζονταν και τόσο.

Να θυμάστε κι εσείς το <μ' ακούς Κωστάντω> και να μην μας δείχνετε όλα αυτά που μας δείχνετε... Σύμφωνοι;

Ευχαριστώ πολύ και με συγχωρείτε

Βασ. Μπενέκος

ΕΙΣΙΤΗΡΙΟ ΜΕΤ' ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

Γράφει η Ντίνα Αντωνίου

Δεκαέξι με δεκαεφτά χρόνων κοπέλα, μ' ένα ρούχο από κουρελιασμένη αντάρα, άφησα τον τόπο που με πλήγωνε, που μου στένευε τα αδύνατα πλευρά μου, για πολιτείες που τις φανταζόμουν ονειρεμένες.

Πλατεία με ψηλά κτίρια, μ' έναν ουρανό πιο ψηλό απ' το δικό μου, με τ' αστέρια να παίρνουν κάτι από τη λαμψη, απ' το μεγαλείο της πρωτεύουσας.

Ήθελα να γίνω κι' εγώ ένα κομμάτι από κείνη τη μαγεία που την είχα δει τις νύχτες κάτω από κείνη την κουβέρτα της μάνας μου που την είχε υφάνει μοναχή της, που εμένα μ' έπνιγε. Κι εγώ για να μπορώ να ταξιδεύω της είχα κάνει μια μεγάλη τρύπα με το δάχτυλό μου. Όποτε ήθελε να μπω στη μαγεία της μεγάλης πολιτείας έβαζα το δάχτυλό μου μέσα σ' εκείνη την τρύπα για ν' ανοίξει περισσότερο. Θυμάμαι προς το τέλος δεν άξιζε να την πεις για κουβέρτα, αλλά εγώ φεύγοντας την πήρα μαζί μου έτσι για να μπορώ να κοιτάω από μέσα.

Ήθελα να πάω κι' εγώ εκεί που πήγαιναν οι άλλοι, εκεί που είχε πάει τον προηγούμενο χρόνο κι' ο αδελφός μου ο Νίκος.

Ταξίδεψα νύχτα μ' ένα φορητό, έτσι για να μην έχω την αγωνία της διαδρομής. Να με πάρει ο ύπνος κάτω από αυτή την κουβέρτα και να βρεθώ με το χάραμα της μέρας μέσα σ' εκείνη τη μαγεία που κουβαλούσα μέσα μου τόσα χρόνια και που ήθελα ν' αγγίξω.

Δεν Θυμάμαι πως ακριβώς έγινε, ένα απότομο φρενάρισμα, κι' εγώ μέσα από κείνη την τρύπα βρέθηκα σ' ένα κόσμο αλλιώτικο. Άνθρωποι μυρμήγκια, γυναίκες πολλές, κάτι παιδιά ξυπόλητα, ηλικιωμένοι, σαν φαντάσματα σχυμμένοι, ψάχνοντας για το θησαυρό που ήταν σε κείνη την πλαγιά...

Περπατούσαν όλοι τους σκυφοί, δεν έπαιρναν τα μάτια τους από χάρη.

Τι περιέργο σκέφτηκα! Θάνατο το πρώτο απ' τα μαγικά πράγματα της πρωτεύουσας. Αυτό πάω να κάνω κι εγώ. Να ψάξω για το θησαυρό.

Μα όλα μέσα μου, μέσα σ' εκείνη την πρωινή χειμωνιάτικη θαμπάδα ήταν συγκεχυμένα. Γύρω αυτοκίνητα παρατημένα, λεωφορεία της γραμμής πουχαν πεθάνει από καιρό, σχοινιά απλώστρες από σαράβαλο σε σαράβαλο για να στεγνώνουν τα κουρέλια τους. Βαρέλια με σανίδες από πάνω, τραπέζια για να ακομπουν τα όνειρά τους ...

Παραμύθια σκέφτηκα... Φτιάχνουν...

Κι' ένα πελώριο στύλο όχι ακριβώς πελώριο, ένα σκόπ' που λέμε εμείς στο χωριό, για κεραία.

Το βλέπ'ς αυτό το σκόπ'; Μούπε ο Κώστας Νίκος ο οδηγός του φορητού. Ήταν δικός μας άνθρωπος κι' έκανε αυτή τη δουλειά χρόνια. Συναμα εξυπηρετούσε και πολλούς αναξιοπαθόντες συγγενείς να τους πηγαίνοφάνει στην Αθήνα. Νάναι καλά. Θυμάμαι το κορμί του είχε πάρει το σχήμα του τιμονιού, τον είχε φάει το ξενύχτι

Το βλέπ'ς αυτόγια το σκόπ; Απ' αυτό βλέπ'ς τη πικρή, μικρή μου αγάπη. Ακούω θέλεις να πεις του απάντησα εγώ, απ' το ράδιο...

Ωρέ βλέπ'ς μούπε εκείνος, δεν ακούς μονάχα, εσύ είσαι μυστήριο σκαρί!...

Τί είναι αυτό Κώτσιο; ρώτησα. Τί ψάχνουν αυτοί; Τί όμορφα είναι; Δεν είχα ξυπνήσει και καλά...

Χμ ! έκανε! ρακοσυλλέκτες... είπε... Πού την είχε βρει τέτοια κουβέντα σκέφτηκε, ένας άνθρωπος αγράμματος!!! Φαίνεται πως καθώς πλησιάζουμε στην Αθήνα θα προσαρμοζείται κι' αυτός στο κλίμα, στο πνεύμα εκείνης της πολιτείας. Πώς το λέν' μωρό παιδί μου μαζεύουν σκουπίδια, για να τα πουλήσουν, να βγάλουν κάνα μεροκάματο... Δεν κτ'τάς πού κοιμούνται; Για αυτάγια τα σαράβαλα είναι δωμάτια για τις φαμιλιές τ'ς.

'Αλλωστε πού θα το βρουν καλύτερα; Γιατί; είπα με απορία εγώ, δεν υπάρχει καλύτερο; Ωρέ τήρα να σπουδάσεις τώρα, που έρχεσαι εδώ, για να ιδείς και τι είναι καλύτερο... Ο πατέρας σ' στέλνει για να σπουδάσεις.

Είμασταν στον Ασπρόπυργο, εκεί που μαζεύονται τα σκουπίδια της Αθήνας. Καλά ήταν ανάγκη να με περάσει από τον Ασπρόπυργο εκείνος ο χριστιανός; Δεν υπήρχαν άλλοι δρόμοι; Αλλά εκείνοι είχε το σκοπό τους. Επρεπε ν' αποφύγουν τη ζυγαριά. Όπου φτωχός και η μοίρα του.

Ηταν λοιπόν το πρώτο τράνταγμα που πήρα σαν έμπαινα στην μαγική μου πολιτεία... Ενοιωθα ότι η κουβέντα είχε γίνει νήμα στα χέρια μου. Αυτό το νήμα που η μάνα μου έβαλε στο στιμόνι για να την υφάνει.

Μα το ταξίδι μου μόλις άρχισε!

ΤΑ ΓΕΡΟΝΤΙΑ ΜΑΣ

Τα παλιά τα χρόνια ο παππούς και η γιαγιά ζούσαν μαζί με την οικογένειά του μεγαλύτερου γιου τους κάτω από την ίδια στέγη, αρμονικά χωρίς γογγυσμούς, παράπονα και γκρίνιες.

Είχαν στην οικογένεια την πρώτη θέση και ήταν, σεβαστοί απ' όλους μικρούς και μεγάλους.

Χαίρονται τα παιδιά τους και τα εγγόνια τους, τα οποία αγαπούσαν πολύ και ήταν ευχαριστημένοι.

Στην προσευχή τους πρωί και βράδυ παρακαλούσαν το Θεό να τους χαρίζει υγεία και όλα τα καλά.

Σ' όλες τις εκδηλώσεις (γιορτές, βαφτίσια, γάμους και πανηγύρια), ήταν καλοδεχούμενοι και είχαν θέση μετά τον παπά και τους δημογέροντες.

Στους γενικούς χορούς που γινόταν στα πανηγύρια και το ΠΑΣΧΑ στην πλατεία του χωριού, οι πρώτοι που έσερναν το χορό ήταν οι γέροι. Κατόπιν ακολουθούσαν οι μεσόκοποι, οι νέοι, οι γυναίκες και τα μεγάλα κορίτσια.

"Μπροστά πηγαίν' ο γέροντας με τ' άσπρα τα τσιπούνια που ξέρει αλόκοτο χορό και τα παλιά τραγούδια.

Με τη σειρά η λεβεντιά, πρώτη η φουστανέλα, ακολουθεί ο ντουλαμάς, όλο χαρά και γέλια...", λέει το δημοτικό τραγούδι.

Τα μικρότερα παιδιά και κορίτσια έκαναν δικό τους χορό και χόρευαν με τα τραγούδια των μεγάλων.

Στα χωριά μας τότε ο παππούς και η γιαγιά βοηθούσαν τα παιδιά τους σ' ότι μπορούσαν με μεγάλη προθυμία.

Ο δε παππούς κάθε χρόνο για 6 - 7 μήνες, ήταν και ο υπεύθυνος του σπιτιού ώσπου να γυρίσει το παιδί του από το πολύχρονο πολλές φορές ταξίδι του.

Επρεπε με τα χρήματα που θα του έστελνε και με την εργασία τη δική του, να περάσουν καλά, και για κάθε ενδεχόμενο να γίνει και λίγη οικονομία.

Κάθε βράδυ καθισμένος στην "κορφή" του τζακιού μετά το φαγητό, κανόνιζε σε ποιά δουλειά θα πήγαινε ο καθένας την άλλη μέρα, εκτός από τα παιδιά που θα πήγαιναν στο σχολείο και τη γριά του που θα έμεινε νοικοκυρά στο σπίτι.

Μετά όταν τελείωνε η συζήτηση χαμογελούσε, σημάδι πως έδινε το δικαίωμα στα παιδιά να μιλήσουν και να γελάσουν, για να μην κάθονται σαν "νύφες γραμμένες". Κουβεντιάζοντας άπλωνε το χέρι του στην παραθύρα (θυρίδα) και έπαιρνε το τσιμπούκι του να καπνίσει. Εκεί είχε και φύλαγε τα δικά του πράγματα. Δηλαδή το κομπολόι του, το τσιμπούκι του, τον καπνό, το φιρφιρί (παγούρι) γεμάτο τσίπουρο και το τσακμάκι του με το παρδαλό φυτίλι. Μ' αυτό άναβε το τσιμπούκι όταν ήταν στη δουλειά. Κτυπούσε με την παλάμη κάθετα τη ροδέλλα και με τις πρώτες τσίκες (σπίθες) που έβγαιναν από την τσακμακόπετρα, άναβε αμέσως το φυτίλι. Ηταν σίγουρο γιατί δεν είχε ανάγκη από τον αέρα, όσο δυνατός και αν ήταν.

Στα μαγαζιά κατέβαιναν μόνο τις Κυριακές και τις βαριές γιορτές μετά τη θεία λειτουργία, ή όταν ήταν κακοκαιρία. Είχε να μάθει κανένα νέο από τον παπά ή από το δάσκαλο που διάβαζαν εφημερίδες και να χαιρετήσει τους Δημογέροντες με την πολλή τη γνώση και τους καλούς τους τρόπους.

Όσο για τη γιαγιά όταν έλειπε η νύφη, αναλάμβανε το σπίτι εξ' ολοκλήρου, για όλες τις δουλειές. Μαγείρευε, ζύμωνε, έπλενε κ.τ.λ. και φύλαγε και το μωρό. Όταν είχε ευκαιρία έπλαθε πέτρα για μυρμιλόνια (είδος κριθαράκι), έπλεκε πλεξάνες τα κρομμύδια και τα σκόρδα και ετοίμαζε ότι άλλο χρειαζόταν για το χειμώνα.

Ιδιαίτερη φροντίδα είχε να διατηρεί καθαρό το εικόνισμα του σπιτιού. Κάθε Σαββατόβραδο, Κυριακές και γιορτές άναβε το καντήλι του με ευλάβεια, προσφορά στον ΚΥΡΙΟ, στην ΠΑΝΑΓΙΑ Δέσποινα και σ' όλους τους Αγίους, για να χαρίζουν σ' αυτούς υγεία και ειρήνη σ' όλο τον κόσμο.

Τα βράδια όταν δεν είχε δουλειά έγνεθε και έπλεκε. Καμιά φορά γκρίνιαζε το γέροντά της γιατί με το τσιμπούκι του ντούνιαζε το σπίτι. Ενώ όταν τύχαινε να είναι μόνοι, θυμούνταν τα νιάτα τους, γελούσαν και γλυκοκοιτάζονταν.... Τότε κατάφερνε το γέροντά της να της γράψει στο χαρτί τα ονόματα της οικογένειας "Υπέρ Υγείας", για να τα μνημονεύσει ο παπάς στην εκκλησία, ή τα ονόματα των πεθαμένων μ' ένα σταυρό επάνω - επάνω για το τρισάγιο.

Όταν πάλι η νύφη έμεινε στο σπίτι, ασχολούνταν με τα εγγόνια. Γι' α ελάτε εδώ τους έλεγε να δούμε, έχει κάνα καλούδι η τσέπη; Εχωνε το δεξί της χέρι στην τσέπη του φουστανιού της, έψαχνε βαθιά και πάντα κάτι εύρισκε. Πότε κοκόσιες (καρύδες), πότε ζαχαρωτά, πότε σύκα τσουπελίσια και πότε σταφίδες μαύρες. Τα μοίραζε σ' όλα που κάθονταν γύρω της και περίμεναν. Την κοιτάζαν στα μάτια και δεν έφευγαν. Ήθελαν να τους πει κάποιο παραμύθι ή μια άλλη ιστορία. Αυτή χαμογελώντας, τα φιλούσε κι άρχιζε: "Κόκκινη κλωστή δεμένη στην ανέμη τυλιγμένη....., μια φορά κι' ένα καιρό,...." Όταν τελείωνε το παραμύθι, τα παιδιά ευχαριστημένα πήγαιναν να παίξουν.

Αλλοτε πάλι, όταν είχε όρεξη τακτοποιούσε τα δικά της πράγματα. Πρώτα καθάριζε την παραθύρα που ήταν στον τοίχο, δεξιά από το τζάκι. Εκεί είχε τον καφόμυλο, το καφεκούτι, το καφόμπρικο με τα κουταλάκια και τα φλυτζάνια. Μετά γύριζε στην κασέλα της (μπαούλο), τη ζωγραφισμένη με το δικέφαλο αετό και άλλα πλουμίνια, προικιο από τον πατέρα της. Αυτό πολύ την ευχαριστούσε γιατί θυμόταν τα νιάτα της και τους καλούς γονείς της, τους οποίους είχε σε μια φωτογραφία, φυλαγμένη στο παράκλι της κασέλας για να μη τη χάσει.. Τακτοποιούσε τα ρούχα του γέρου της και τα δικά της κι' έπειτα τ' άλλα τα πράγματα: τα λίγα στολίδια της και τα καλούδια, όπως το κάντιο, τα λιασμένα σύκα, πασμάδες, κοκόσιες, τα ξεραμένα κεράσια, τζάνεργα, κράνα και γκόρτσα, όλα για το χειμώνα. Απάνω απάνω είχε ξυνόμηλα, ρόδια και μυρωδάτα κυδώνια για ξαρρωστικό. Απ' αυτά έβαζε και στους πεθαμένους, για χαιρετίσματα των δικών της στον άλλο κόσμο.

Τώρα τα πράγματα άλλαξαν. Πολλά από τα πατροπαράδοτά μας και ήθη και έθιμα, παραμερίστηκαν και ξεχάστηκαν.

Τα περισσότερα γέροντια μας σήμερα ενώ ζουν πολύ καλύτερα από κάθε άλλη εποχή, δεν είναι ευχαριστημένοι γιατί τους λείπει η οικογένεια. Αισθάνονται ξεχασμένοι και απομονωμένοι. Καθημερινά αργοσβήνουν, γιατί πάσχουν από τη φοβερή αρρώστια της εποχής: τη μοναξιά! Αυτή τους σκοτώνει και τους φέρνει γρήγορα και σίγουρα στο θάνατο...

Ο Αργύρης Χουλιάρακης στο τελευταίο στίχο του ποιήματός του "Σα γεράσεις", λέει για τους γέροντες:

Σα γεράσεις σίδερο είσαι

όλοι σε βλέπουν, όμως μιλιά.

Ούτε σε θέλουν, ούτε ζυγώνουν

Τι τα θέλετε, όπως και νάναι οι γονείς αξίζουν όσο ο κόσμος όλος! Τους χρωστάμε πολλά. Κάπου διάβασα: "Όλα τα χρέη κανείς θα τα πληρώσει να τα σβήσει, ό,τι χρωστάει στους γονείς, δεν μπορεί να τα σβήσει"

ΔΗΜ. Κ. ΤΟΛΗΣ

Από έτους περίπου δύο συγχωριανοί μας κατέχουν θέσεις κλειδιά της κρατικής μηχανής. Είναι ο Χαρίλαος Τόλης και Θανάσης Πατσούρας.

Ο Χαρίλαος κατέχει την θέση του προέδρου του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων.

Ο Θανάσης κατέχει τη θέση του Προϊσταμένου του Νομαρχιακού Ταμείου Ιωαννίνων. Επίσης είναι μέλος του Δ.Σ. του Γενικού Κρατικού Νοσοκομείου "Χατζηκώστα". Ο ίδιος από τον Γενάρη του 1995 θα είναι Νομαρχιακός Σύμβουλος.

Τους συγχαίρουμε και τους ευχόμαστε καλή επιτυχία

Υπενθυμίζουμε ότι κάθε Δευτέρα και Τετάρτη 6 - 8 το απόγευμα τα γραφεία του Συλλόγου είναι ανοικτά. Τηλέφωνο επικοινωνίας 73943

Τον καιρό που ήμουνα παδί

(συνέχεια)

Η Αριά

Ήταν κάποτε ένα δέντρο που τό έλεγαν αριά. Υψώνονταν περήφανο και φουντωτό εκεί στην άκρη στη χωραφιά προς τα μαγαζιά μεριά. Οι ρίζες του, με την πολυκαιρία, είχαν βγει έξω από το χώμα που το είχαν παρασύρει οι καιροί, τ' ανεμοβρόχια και τα λιοπύργια. Απλώνονταν πελώριες ένα γύρο από τον κορμό του, σαν υπερφυσικά νύχια λιονταριού που οι άκρες τους χώνονταν με μανία μέσα στη γη, στην αγωνιώδη προσπάθειά τους να κρατήσουν το δέντρο όρθιο και μαζί να του στείλουν τη λιγοστή τροφή που ρουφούσαν από το φτωχό ξερό-χωμα. Ο κορμός του, χοντρός, ήθελε τρεις τέσσερις νομάτους να το αγκαλιά-σουν. Τα κλωνάρια του, μεγάλα και τουφωτά, απλωμένα ένα γύρο στν ελεύθερο αέρα, με το πυκνό φύλλωμά τους σχημάτιζαν ένα πελώριο ολοστρόγγυλο αση-μοπράσινο μπουκέτο, που χτύπαγε αμέσως στο μάτι σου σαν άραζες στον Αιλιά.

Το καλοκαίρι, όταν ο καφτός ήλιος ανέβαινε ψηλά, η αριά έρριχνε απλό-χωρα τον πυκνό προστατευτικό ίσκιο της που σ' αυτόν έβρισκαν καταφύγιο οι λιγοστοί Σκλουπιώτες που βρίσκονταν στο χωριό, γιατί οι πολλοί λείπανε κυνη-γώντας το μεροκάματο.

Για καθίσματα χρησίμευαν οι πελώριες ρίζες του δέντρου και αργότερα ο τοίχος που είχαν χτίσει οι παλιοί από το κάτω μέρος, όπου σκόπευαν να ρίξουν χώμα να σκεπάσουν μερικές ρίζες. Χώμα δεν ρίχτηκε ποτέ. Εκεί, που λέτε, μαζεύονταν τ' απομεσήμερο κι' έλεγαν τα δικά τους, τα βάσανά τους, τις δυσκο-λίες στη δουλειά τους, τα προβλήματα με τους εργοδότες τους, τους βλάχους στο Γαρδίκι και στη Μουτσάρα, πως τα κουβέντιαζαν κοδαρίτικα, για να μην καταλαβαίνουν οι βλάχοι. Και τι δε μολόγαγαν. Θυμάμαι ζωηρά καθισμένον στον τοίχο, με τα πόδια κρεμασμένα, τον Κώστα Νούτσο (αν λέω καλά το επώνυμό του), του Γιώργου Θανάση, να μας ιστορεί τα πάθια του από την αιχμαλωσία του στη Μικρά Ασία. Πώς τους τραβολογούσαν οι Τούρκοι από δω και από κει, πως τους δέρνανε, τους κλείναν σε μπουτρούμνια νηστικούς και διψασμένους. Κι έλεγε, και έλεγε κι εμείς κρεμόμασταν από τα χείλια του. Και τάλεγε μ' ένα τρόπο δικό του, ήρεμα, με χαμηλή φωνή, χωρίς χειρονομίες, σαν να επρόκειτο για κάτι απλό, συνηθισμένο. Είχε αργήσει τρεις τέσσερις μήνες να γυρίσει, οι άλλοι είχαν προηγηθεί. Α' αυτοί οι άλλοι. Και τι δεν μας είχαν μολογήσει. Ένα μεγάλο βιβλίο θα μπορούσα να γράψω με όσα μου διηγήθηκε τότε ο Γιώργος ο αδερφός μου που ήταν λοχίας. Ίσως άλλη φορά σας πω μερικά.

Αυτοί οι άλλοι, οι πολλοί, καμιά εικοσαριά, είχαν γυρίσει σχεδόν όλοι μαζί και τόστρωσαν στο γλέντι. Τραγούδι και πιετό, μάλλον ξηροσφύρι, για κάμποσα μερόνυχτα. Είχαν βγάλει τα τραπέζια του Βασίλ' Πάνου όξω, από το απάνω μέρος (τα άλλα μαγαζιά δεν υπήρχαν τότε) και κει κουτσόπιναν και τρα-γουδάγαν συνέχεια. Όλο το χωριό αντηχούσε: "Σάλα τζίτζιμ", σάλα γιαβρούμ' το μαντήλι σου, να φιλήσω την ελιά σου και τα χείλη σου...".

Όλο τέτοια, Σμυρνέικα, όχι ντόπιο κανένα! Και να σκεφτείτε ότι τις μέρες εκεί-νες η πατρίδα πέρναγε πολύ δύσκολες ώρες. Δε μπα να πέρναγε; Γιατούς είχε τελειώσει ο πόλεμος και το γλένταγαν

Και η Αριά; Αυτή παρατηρητής και παντεπόπτης αφ' υψηλού, έβλεπε, άκουγε, έγραφε και κατέγραφε. Τίποτε δεν της ξέφευγε. Ήταν το ζωντανό βιβλίο του χωριού. Ήταν όμορφο και περήφανο δέντρο. Μόνο που εκεί κατά την Άνοιξη εμφανίζονταν ένας επίφοβος, ένας επικίνδυνος ανταγωνιστής! Αλλά μόνο για λίγο, όσο ζούνε τα λουλούδια. Ήταν η κορομηλιά εκεί στη γωνία, στον τοίχο από τα "Μνήματα" (το παλιό νεκροταφείο), δίπλα από το μνημείο των πεσό-ντων. Όταν άνθιζε αυτό το δέντρο, ήταν ένα χάρμα, όπως το λένε, οφθαλμών. Ένα μεγάλο ολοστρόγγυλο, κάτασπρο μπουκέτο και δεν ήταν μόνο τα μάτια που χάρινταν, να το χαϊδεύουν. Ήταν και τ' αυτιά. Τα άνθη του δίναν τροφή σε όλων των λογίων τα ζουζούνια του Θεού. Αυτά πεινασμένα όπως ήταν, μετά τον μακρύ χειμωνιάτικο ύπνο, καθώς έχωναν τη μουσούδα τους βαθειά μέσα στον ανθό να ρουφήσουν την τροφή τους, εκείνο τον ανάλαφρο ρόμβο, που όμως δυνάμωνε φτιάχνοντας μια πρωτόγνωρη συναυλία, καθώς ζουζούνιζαν όλα μαζί.

Αλλά και η όσφρηση έπαιρνε μέρος σ' αυτή την πανδοσία, με το ανάλα-φρο άρωμα του ανθού της κορομηλιάς. Πολλές φορές, τέτοιες ώρες, έπιανα τον εαυτό μου, καθώς περνούσα, να κοντοστέκεται κάτω από την κορομηλιά να χαρεί το θέαμα και ακρόαμα μαζί. Τώρα, απ' όλα αυτά τα πετούμενα την πρώτη θέση έχει η μέλισσα. Και οι πιό πολλές έρχονταν από τα μελίσσια του πατέρα μου. Περίεργο ζουλαπάκι κι αυτό το ευλογημένο. Τη μια μέρα γεννιέται κι απ' την άλλη πιάνει δουλειά, δουλεύει ασταμάτητα μέρα νύχτα επί 40 μέρες κι ύστε-ρα πεθαίνει.. Προσέξτε, η μέλισσα πεθαίνει, όπως η αυτού εξοχότης ο άνθρω-πος. Δεν φοβάει όπως όλα τα άλλα ζωντανά. Είναι αμαρτία μας έλεγαν οι μεγά-λοι να λέμε ότι φοβάει. Που πάει να πει ότι αυτό το έντομο έχει ψυχή, πράγμα όχι σωστό. Το έλεγαν βέβαια γιατί η μέλισσα, εκτός από το μελι μας δίνει το κερί με το οποίο συνοδεύουμε την προσευχή μας, δηλαδή τη συνομιλία μας με το Θεό. Τι τα θέλετε όμως. Εγώ τη Λαμπρή, δεν το ήθελα το κερί από τα μελίσ-σια που μοσκοβόλαγε. Ήθελα την άσπρη λαμπάδα από λίπος, με τα παρδαλά πλουμίδια που κρατούσαν οι συνομήλικοί μου.

Τώρα που έγινε λόγος περί ψυχής θα σας απασχολήσω λίγο. Όχι φιλο-σοφίες. Για τη γυναίκα ο λόγος. Φανταστείτε ότι υπήρξε μια εποχή που αμφισβη-τούνταν αν η γυναίκα είχε ψυχή! Πριν 500 χρόνια, οι μεγαλόσχημοι της Καθολικής εκκλησίας, Καρδινάλιοι, σαν πρόσωπο, σαν άνθρωπος, είχε πέσει πολύ χαμηλά. Από κει που, στα πανάρχαια χρόνια, είχε το απάνω χέρι και κυβέρναγε τις φυλές, έπεσε με τον καιρό στην αφάνεια. Το παντοδύναμο αρσε-νικό την περιώρισε στο σπίτι για το νοικοκυριό και την παιδοπαραγωγή.

Την έκαναν πολίτη δευτέρας τάξεως, χωρίς δικαίωμα ιδιοκτησίας, τη σκέπασαν με ρούχα από πάνω ως κάτω, της απαγόρευσαν τα δημόσια θεάματα και άλλα πολλά. Και αυτά όχι τίποτε βάρβαροι λαοί, αλλά οι "πολιτισμένοι" αρχαίοι μας Αθηναίοι. Μόνο η Σπάρτη άφηνε τη γυναίκα εντελώς ελεύθερη να κυκλοφορεί με... μίνι, να γυμνάζεται γυμνή μαζί με τ' αγόρια. Ο έρωτας ήταν ελεύθερος, αδι-κημα μοιχείας ήταν άγνωστα και τα νόθα παιδιά τα προτιμούσαν γιατί ήταν πιο γερά. Να σας πω ακόμα πως σε κάμποσα μέρη του κόσμου (Ινδία κ.α.) θάβουν τη γυναίκα ζωντανή μαζί με τον άντρα της (κρυφά από το Νόμο). Εδώ σε

μας η γυναίκα άρχισε να σηκώνει παντιέρα εδώ και 100 χρόνια. Τις ξεσήκωσε μία απ' αυτές, Καλλιρόη Παρέν την έλεγαν, που άρχισε να βγάζει εφημερίδα και να περνάει τους άντρες γενεές 14. Τότε πρωτακούστηκε και στο θέατρο από την Κοτοπούλη νομίζω και το γνωστό τραγουδάκι:

"Εγώ είμαι η νέα γυναίκα που θα ψηφίζω και θα καπνίζω
και στους άντρες δε δίνω έναν παρά"

που έκαμε πάταγο με τα πρωτάκουστα, τα τόσο τολμηρά λόγια. Τότε πρωτομή-
κε στο πανεπιστήμιο και η πρώτη φοιτήτρια, που οι φοιτητές δεν την αφηναν σε
"χλωρό κλαρί" γιαυτό και την κρατούσαν οι καθηγητές μακριά και χώρια. Από
τότε πέρασε πολύ νερό κάτω από τις γέφυρες, όπως το λένε και η γυναίκα
έφτασε, εκεί που έφτασε. Κι' ο καθένας, πιο πολύ οι παλιοί, αναρωτιέται πόσο
τάχα καλύτερα είναι τώρα.

Όμως ας ξαναγυρίσουμε στην κορομηλιά που γέρασε, ξεράθηκε και
πάει. Λίγο πιο δω, προς την εκκλησιά, ύψωνε τον μαυριδερό όγκο του ο σφάς.
Έτσι λέγαμε το υψηλό γέρικο πουρνάρι με τον επικίνδυνο, για τη ζωή του, κου-
φαλισμένο κορμό. Τον σφά, το ωραίο κυκλικό περιτοίχισμα το είχαν φιλοτεχνή-
σει οι πολύ παλιοί μερακλήδες προπαππούδες για να σκεπάσουν κάμποσες από
τις ρίζες του. Λέω το φιλοτεχνήσανε γιατί το τοιχάκι ήταν τέλειος κύκλος, με
περιποιημένες πέτρες, προσαρμοσμένες μεταξύ τους, ψηλός μπροστά που
έσβηνε μαλακά προς τα πίσω. Το χώμα που είχαν ρίξει μέσα σχημάτιζε ένα
μικρό επίπεδο χώρο όπου καταφεύγαμε τις καυτές μέρες του καλοκαιριού για να
συζητήσουμε περί "ανέμων και υδάτων".

Εκεί στο σφα, που λέτε τόπιανε κάθε πανηγύρι ο Χρήστο Μάτζος απ' τσ'
Ραφταναίους. Έρχονταν αποβραδís, την παραμονή και άπλωνε τα εμπορεύματά
του. Την άλλη μέρα που γιόμιζε η χωραφιά κόσμο έκανε χρυσές δουλειές. Είχε
απ' όλα τα καλούδια: ντριλάκια, παπουτσάκια, φρέζες, κορδέλλες για τα μαλλιά,
φέλπες και πλουμινάκια για τις ποδιές κόπτες, κουμπιά, χτένια πυκνά - ξέρετε
γιατί - χτένες, τσατσάρες, γλυφιτζούρια, καραμέλλες, ζαχαρωτά, λουκούμια και
ότι άλλο βάλει ο νους σου. Εμείς, εγώ δηλαδή, περνάγαμε, θαμπωνόμαστε από
τα γλυκά και προσπερνάγαμε ξηρογλύφοντας. Στην τσέπη μου σπάνια σπάνια
βρίσκονταν καμιά πενταροδεκάρα κι αυτή από τα χαρίκια από τα βαφτίσια. Η
λέξη χαρτζιλίκι δεν υπήρχε στο λεξιλόγιο του πατέρα μου, ήταν κάτι ή περιττό.
Κι' όμως πόση σημασία είχε και έχει το περιττό για την ψυχική ισορροπία του
ανθρώπου και το παιγνίδι για το παιδί. Εμείς δεν ξέραμε καν ότι υπήρχαν παιγνί-
δια που μπορούσες να τ' αγοράσεις.

Αυτά, που λέτε, με το Χρήστο Μάτζιο από τς' Ραφταναίους. Τώρα αν
σας πω ότι απ' όλα αυτά, ίσως και περισσότερα, είχε κι' ο Βασίλ' Πάνος; Ναι,
άλλα χωμένα στα συρτάρια και τα ράφια δε φάνταζαν όπως αυτά εδώ του
Ραφτανίτη, κάτω από το σκληρό φως της καλοκαιριάτικης μέρας.

Εκτός από τα πλατάνια που μένουν αγέραστα στη θέση τους από τότε
και ποιός ξέρει από πόσα χρόνια πριν, άλλα δέντρα δεν φύτεωναν στη χωραφιά.
Ο πλάτανος του Ζαχαρή είναι τωρινός.

Βρισκόμαστε κάτω απ' το πλατανάκι απασχολημένοι με το παιγνίδι,
δηλαδή ο Θεός να το κάνει. Τυλιγμένοι πατόκορφα μέσα στο χώμα. Και τα λιχνί-
ζαμαν κιόλας έτσι που να σχηματίζεται γύρω μας ένα άσπρο σύγνεφο που
έμπαινε ελεύθερα στο στόμα μας, στα ρουθούνια, στα αυτιά και στα μάτια, ειδι-
κά σ' αυτά. Για λίγο στραβωνόμαστε αλλά δε δίνουμε σημασία. Ας ήταν καλά η
μάννα φύση που τα φρόντιζε όλα. Χάρη στα δάκρυα που ανάβλυζαν αμέσως
άφθονα χωρίς κλάματα, γίνονταν λαμπίκος και το παιγνίδι συνεχιζόταν. Είχε
πολύ χώμα κάτω απ' το πλατανάκι έτσι που τα τσαρούχια βάλτωναν κι έμπαινε
μέσα, όταν τα φοράγαμε. Η υπόλοιπη χωραφιά είχε λιγότερο χώμα ή καθόλου.

Από τα δυο πλατάνια μέχρι την άκρη, την παλιά ασβεστοριά (που εγώ
μόνο τη γούρα πρόλαβα), όταν έβρεχε, ο χώρος γίνονταν αδιάβατος από τη
λάσπη. Το υπόλοιπο μέρος ήταν στράγγιο, που και που φύτεωνε και λίγο χορτα-
ράκι.. Το κέντρο προσφέρονταν για τις ομάδες, το παιγνίδι με τα λεφτά πάνω
στη φήκα. Οι ομάδες ρίχνονταν από το πλατανάκι.. Τη γρούνα την παίζαμε εκεί
που λάσπωνε με τη βροχή, όταν ήταν στεγνά, επειδή ήταν ίσια, ομαλή επιφά-
νεια. Τη γρούνα, ξέρετε, οι αρχόντ' τη λένε γκόλφ, μόνο που στη θέση της γρού-
νας (στρογγυλοποιημένου παλιοτενεκέ) χτυπάνε κάτι άσπρα μπαλάκια με κάτι
άσπρα επίσης μπαστούνια στη θέση της μαγκούρας των γρουνοπαιχτών.

Εκεί, που λέτε, κάτω από απ' το πλατανάκι, μας ήρθε η μεγάλη είδηση:
"έρχονται οι γύφτοι" (γύφτοι, δηλαδή οργανοπαίχτες). Ήταν παραμονή του
πανηγυριού. Οι "γύφτοι" έρχονταν από το μακρινό Βουργαρέλι, ίσως προσκαλε-
σμένοι από το χωριό. Πιο κοντινοί δεν είχαν βρεθεί. Ήταν λιγοστοί τότε.
Παρατήσαμε το παιγνίδι, τινάξαμε βιαστικά καμπόσο χώμα, από πάνω μας και
γιομάτοι απαντοχή κι ανυπομονησία τρέξαμε προς τα μαγαζιά, ρουφώντας τη
μύτη (το συνάχι μόνιμη κατάσταση και κρατώντας το ψευτοπαντελόνι μας που
δεν ήταν ούτε μακρύ, ούτε κοντό, κάτι ενδιάμεσο είτε γιατί έλειπε το λουρί ή το
σκοινί, είτε γιατί έπεφτε απ' την ξενιστικομάρα). Δεν ήταν μικρό πράμα αυτό που
θα γίνονταν σε λίγο. Θ' ακούγαμε μουσική αληθινή, από αληθινό όργανο, από
γνήσιο βιολί, όπως σε βλέπω και με βλέπεis! Ως τότε οι Λαμπρές και τα πανηγύ-
ρια γινόταν χωρίς όργανα μόνο με τραγούδια. Η αφεντιά μου για να ικανοποιή-
σει το πάθος της, ν' ακούσει ήχο μουσικών, είχε περιμαζέψει από τα σκουπίδια
ένα τενεκάκι, απ' αυτά που πέταγε ο Βασ' Πάνος όταν άδειζαν από τη βαφή που
περιείχαν, του πέρασα ενα ξύλο, τέντωσα απάνω τρία τέλια από καλώδιο, έφκια-
ξα και το σχετικό δοξάρι με τρίχες από την νουρά του τρυγόνι και δοκίμασα να
βγάλω νότες. Του κάκου. Αντί για μουσική ακούστηκαν κάτι απαίσιοι γρυλλισμοί.
Γιομάτος αηδία, απελπισμένος από το κατασκευάσμα, το πέταξα πέρα με περι-
φρόνηση.

Τώρα τα ψέματα τέλος. Και να μην ξεχνάμε και την αριά. Αυτή από το
ύψος της, ήρεμη αυτήν την ώρα, παρακολούθαγε τα καμώματά μας και τα κατέ-
γραφε στο κατάστιχο της ζωής του χωριού. Εμείς, που λέτε, τρέξαμε και σταθή-
καμε κάτω από το πουρνάρι, αυτό κοντά στη γωνία του παλιού σχολείου.
Ήμασταν 4 ή 5. Μακάρι να τους θυμόμουν: Μήτσο Τσούρης (που λίγο αργότε-
ρα η μινιγγίτιδα του έκοψε το νήμα της ζωής) ο Γιώργος της Νάκαινας, ο Κώστα
Πανάης, ίσως ο Αναστά(σ)ης, ο Χρήστο Σπύρος, να, αυτοί.

Η μέρα κόντευε να σμίξει με τη νύχτα. Δεν περιμέναμε πολύ. Σε λίγο οι
γυφτοι (ίσως να ήταν γνήσιοι) άραξαν στην αυλόπορτα τ' Γιάνν' Μπαλαμένου

και σε λίγο πλησίασαν. Δυο ανθρωπάκια κοντούλικά στρουμπουλούλικά, με τη λερή φουστανελίτσα τους, κάλτσες με φούντα στο γόνατο και τσαρούχια λίγο ταλαιπωρημένα. Φορούσαν σκούφια, ίσια βαλμένη, χωρίς να γέρνει νταιλίδικα, ούτε μπρός, ούτε πίσω, ούτε στο πλάι. Μουστάκι, νομίζω δεν έτρεφαν. Ανθρωπάκια ίσως του Θεού. Προηγούνταν με βήμα μετρημένο, λίγο διστακτικό, αυτός με το βιολί, περασμένο χιαστί (από πλάτη σε μασχάλη) στον ώμο, μέσα στη θήκη του και ακολουθούσε ο άλλος με το τούμπανο. Τους καλοσώρισαν, όχι πολύ ερμά, σχεδόν σιωπηλοί, τρεις τέσσερις νομάτοι που, ίσως, τυχαίως βρέθηκαν εκεί και τους έδειξαν που να καθίσουν. Για τραπέζι, μπροστά τους ήταν ένα τσουγκρί, μια κοτρώνα. Θα σας πω τη μικρή ιστορία της.

Αυτή η χοντροπέτρα βρίσκονταν στα χαλιάδια, έξω από την πουριά, του πατρικού μου κι εγώ νόμιζα πως ήταν κτήμα του μαχαλά, όμως ήταν Ξεκαρφωτέικη κι ο Στέλιος, υπό τα έκπληκτα βλέμματά μας (γιατί η κοτρώνα έπαιρνε μέρος στα παιγνίδια μας), την μετέφερε κυλώντας την, ο αθεόφοβος και την εγκατέστησε για τραπέζι, μαζί και διακόσμηση μπροστά στο μαγαζί του. Σ' αυτό το τραπέζι ακούμπησαν το ούζο κέρασμα για τους δυο γύφτους από το Βουργαρέλι.

Η θέση της ήταν στην γωνία προς τη χωραφιά μεριά.

Ο βιολετζής ξεκρέμασε το όργανο από τον ώμο και τόβγαλε από τη θήκη του. Εμένα τα μάτια μου άστραψαν από θαυμασμό. Ωραίο που ήταν! Σε λίγο θ' ακούσω μουσική. Το ενδιαφέρο μου, η προσμονή μου, κορυφώθηκαν. Και, επίτελους, κάποια στιγμή, οι πρώτοι μουσικοί φθόγγοι, ένα απόκοσμο προανάκρουσμα, τάραξαν την ακοή μου και γιόμισαν ένα γύρο το χλιαρό καλοκαιριάτικο απόβραδο. Τι μελωδίες και αρμονίες, τι χορωδίες αγγέλων, τι απόκοσμο ανάηκουσμα, ήταν αυτό που το τύλιξε. Ανατρίχιασα ολόκληρος. Το τομάρι μου τσιρίμιασε, οι τρίχες στο κουρεμένο κεφάλι μου σηκώθηκαν όρθιες. Ήταν τόση η συγκίνηση που ένοιωσα, η αισθηματική χαρά, όπως έμαθα αργότερα ότι τη λένε, που μονομιάς απομονώθηκα από τον περίγυρό μου, αποξενώθηκα, σαν να βαρέθηκα σ' ένα κόσμο ξένο, "όμορφο κόσμο, ηθικό, αγγελικά πλασμένο" που θάλεγε κι ο εθνικός μας ποιητής. Πολλή μουσική άκουσα στα κατοπινά χρόνια. Όμως τον συγκλονισμό ως τα τα κατάβαθα της ψυχής μου που ένοιωσα τότε ακούγοντας τους μουσικούς ήχους που έβγαιναν από το βιολάκι του γύφτου από το Βουργαρέλι, δεν ματάνοιωσα! Και να σκεφτήτε ότι ο οργανοπαίχτης βρισκόταν ακόμα στη φάση του... κουρδίσματος. Βάλτε με το νου σας τι έγινε, ως προς την αφεντιά μου βέβαια, όταν σε λίγο άρχισε να παίζει τον "αετό" αν θυμάμαι καλά.

(συνεχίζεται)

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗΣ
στρατηγός ε.α.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗΣ

Άλλος ένας υπέργηρος Πραμαντιώτης έφυγε από κοντά μας το Σάββατο 23 Ιουλίου 1994. Γεννήθηκε στην αρχή του 20ου αιώνα και έζησε αγέρωχος και όρθιος σ' όλη του τη ζωή. Το κρεβάτι δεν κατάφερε να τον κρατήσει παρά μόνο λίγες μέρες, πριν από το μακρινό ταξίδι. Τον είδα στο Νοσοκομείο την τελευταία βδομάδα της ζωής του. Είχε σκέψη καθαρή, μνήμη γερή και ψύχραιμη αναμονή του γεγονότος που ήταν

βέβαιος πως έφτανε. Μου είπε: <Ειρήνη θα πεθάνω>. Ο λόγος του είχε αξιοπρέπεια και σιγουριά. Ιδιος όπως ήταν πάντα στη ζωή.

Από τον μπάρμπα Παναγιώτη - πρώτο ξάδερφο του πατέρα μου - είχα παιδικές αναμνήσεις. Ήταν ο πρώτος συγγενής που γνώρισα από την πλευρά των Πραμαντιωταίων. Πολύ μικρή με κράταγε στην αγκαλιά του, μούκανε όλα τα χατήρια και με πήγαινε περίπατο στον κήπο και στο Λόφο του Φιλοπάππου. Με το Λόφο αυτό η οικογένειά μου είχε ιδιαίτερους δεσμούς, γιατί ο πατέρας στρατιώτης του Μηχανικού είχε φυτέψει εκεί μερικά δέντρα. Την εποχή εκείνη ο στρατός, όταν δεν πολεμούσε, έκανε δεντροφύτεμα και πότισμα με νερό που εφερναν μέσα σε βαρέλια τα στρατιωτικά κάρα. Όλες αυτές οι ιστορίες μ' ενδιέφεραν πολύ, κι ο μπάρμπα Παναγιώτης συμπλήρωνε τη διήγησή του δείχνοντας κανένα φουντωτό δεντράκι που με βεβαίωνε πως το είχε φυτέψει ο πατέρας μου.

Μου έδειχνε πάντα ιδιαίτερη αδυναμία, αλλά κι εγώ το ίδιο. Τον έβλεπα πανύψηλο - ήταν ψηλός - με ωραία κορμοστασιά και φωτεινά γαλανά μάτια. Όσο περνάγανε τα χρόνια όλο και κάτι ήθελε να μου διηγηθεί από τη ζωή του, ακόμα και την τελευταία φορά που τον είδα.

Πιστεύω ότι η ιστορία των ανθρώπων παρουσιάζει πάντα ενδιαφέρον και ειδικά όταν πρόκειται για 90χρονο σκληρό αγώνα, με όλες τις αντιξοότητες, τις συμφορές και κοσμογονικές αλλαγές του 20ου αιώνα.

Ο μπάρμπα λοιπόν έφθασε στον Πειραιά πολύ μικρός. Συναντήθηκε μ' έναν Σκλουπιώτη και στη συνέχεια με συγχωριανούς, εξαιρετικό ζαχαροπλάστη, που εργαζότανε στα τότε Ανάκτορα. Ίσως δεν βρέθηκε λύση και τον ανέβασε στην Αθήνα που ο πατέρας μου υπηρετούσε στρατιώτης και ήταν ανυπαντρός ακόμη. Σαν μεγαλύτερός του, ανάμεσα στην αναζήτηση κάποιας δουλειάς, του μάθαινε τους δρόμους, τις αγορές, τις συνήθειες και τους κινδύνους που θα συναντούσε στη <Μεγαλούπολη> Αθήνα. Έτσι κυλούσε ο καιρός ώσπου μια μέρα η σύζυγος του Συνταγματάρχη Δαλλαπόρτα, που τον συμπαθούσε, τον σύστησε σε ένα μηχανικό - Αρχιτέκτονα από τα Πράμαντα, που λεγόταν Ρίζος.

Αυτή ήταν η ευκαιρία. Του ζήτησε να φέρει τα χαρτιά του από το χωριό και τον έγραψε στο Μικρό Σχολείο του Πολυτεχνείου. Εκεί φοίτησε 4 χρόνια και βγήκε μ' ένα χαρτί στο χέρι, που λίγοι το διέθεταν την εποχή εκείνη. Όσο για το Σκλούπο ήταν το μόνο μαστορόπουλο που μαθήτευσε όχι κοντά στους μαστόρους, αλλά στο Ειδικό Σχολείο του Πολυτεχνείου.

Με απόλυτη βεβαιότητα για την τιμιότητά του και τις ικανότητές του, ο Ρίζος με τις μεγάλες δουλειές, τον προσέλαβε αμέσως και τον έστειλε κάπου έξω από το Αγρίνιο. Είχε και εργολαβία οικοδομικών συγκροτημάτων και του ανεθεσε να επιβλέπει, να κάνει χρέη ταμία για τις πληρωμές, αλλά κυρίως να διαβάσει και να εξηγήσει τα σχέδια στους άλλους, που δεν είχαν ιδέα από τέτοια δουλειά.

Μετά από αυτό το έργο, που κράτησε 4 χρόνια περίπου, τον έστειλε σε άλλο κοντά στο Ξυλόκαστρο, που κράτησε και αυτό άλλα τόσα χρόνια.

Ακολούθησε ο γάμος του, τα παιδιά, αλλά και η συνέχεια του σκληρού αγώνα για επιβίωση, εξασφάλιση του μελλοντος και της προόδου όλης της οικογένειας.

Δεύτερο σημαντικό πρόσωπο στη ζωή του - ας πούμε δεύτερος Ρίζος - υπήρξε ο ηπειρώτης Μηχανικός, Μεταλλειολόγος, Συγγραφέας, Καθηγητής Πολυτεχνείου, Πολιτικός και επί έτη Υπουργός Κωνσταντίνος Κονοφάγος. Αλλά και ο Παναγιώτης με τη σειρά του, ήταν ένα εξαιρετικά ικανό δεξί χέρι για κείνον που έλεγε στις διάφορες δουλειές: <Αν το είδε ο Παναγιώτης προχωρείστε>.

Εργάστηκε μαζί μέχρι το τέλος των τεχνικών δραστηριοτήτων του Κονοφάγου και πέρασε στην συνταξιοδότηση μετά.

Με λίγα λόγια θα μπορούσα να χαρακτηρίσω τον Παναγιώτη Πραμαντιώτη, σαν ένα ικανό, σοβαρό, τίμιο και υπεύθυνο άνθρωπο στον κλάδο του. Σαν οικογενειάρχης ήταν συνετός και χάραξε, στα χέρια των δυνατοτήτων του, τον ανηφορικό δρόμο της προόδου για τα παιδιά του και δικαιώθηκε βλέποντας τα εγγόνια του, και κυρίως τους τρεις επιστήμονες που υπήρξαν γι' αυτόν καύχημα και καμάρι μοναδικό, στα βαθειά γηρατειά του.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ - ΧΑΡΙΑΤΗ

Υ.Γ. Φαίνεται ότι ο Ρίζος σαν ηπειρώτης, εγνώριζε τα προνόμια των παιδιών της Ηπείρου, που εδικαιούντο να φοιτούν, να σιτίζονται και να έχουν και στέγη - αν δεν διέθεταν - δωρεάν, βάση της επιθυμίας των δωρητών Ηπειρωτών. Τα ίδια προνόμια αργότερα είχαν και στο Τοσίτσειο της Κηφισιάς. Αυτών των προνομίων πρέπει να έκανε χρήση για τον Παναγιώτη.

Με τους θερμούς χαιρετισμούς

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ο χρόνος που πέρασε από την προηγούμενη έκδοση του ΚΑΘΡΕΦΤΗ είναι αρκετά μεγάλος. Γι' αυτό και η στήλη είναι πλούσια σε ειδήσεις και γεγονότα. Καταγράφονται ακόμη εν συντομία, οι πιο ενδιαφέρουσες δραστηριότητες του Συλλόγου, καθώς επίσης οι σκέψεις και οι προσπάθειες για μεγαλύτερη συμμετοχή και περισσότερη προσφορά στο κοινωνικό και πολιτιστικό έργο του.

Η φετινή χρονιά ξεκίνησε με δυο όμορφες εκδηλώσεις, τον Πρωτοχρονιάτικο και τον αποκριάτικο χορό, με την συμμετοχή όλων σχεδόν των χωριανών που ζουν στα Γιάννενα. Ο πρωτοχρονιάτικος χορός έγινε στις 8 Γενάρη στα <<ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ>>. Ήταν μια ζεστή εκδήλωση γεμάτη κέφι και χορό. Σ' αυτή έγινε η καθιερωμένη βράβευση των μαθητών που πέρασαν στα ΑΕΙ και ΤΕΙ και των μαθητών που πήγαν στην Α' Λυκείου, από την δωρεά του Χαρίλαου Τόλη.

Ο αποκριάτικος χορός έγινε στις 13 Μάρτη στην Κιάφα, περιοχή όπου μένουν πάρα πολλοί χωριανοί. Εκεί δημιουργήθηκε καντίνα, τοποθετήθηκαν τραπέζια και πάγκοι και στήθηκε χορός γύρω από την μεγάλη φωτιά που άναψε. Σ' όλους τους καλεσμένους προσφέρθηκε κρασί και φαγητό. Ακόμη προσφέρθηκε τυρόπιτα που έφτιαξαν και έφεραν σκλουπιώτισσες. Η εκδήλωση αυτή έγινε για πρώτη φορά μ' αυτόν τον τρόπο και σχολιάστηκε με τα καλύτερα λόγια.

Κύρια επιδίωξη του Συλλόγου και η μόνιμη φροντίδα του, ήταν και είναι η προσέγγιση των νέων του χωριού, η επικοινωνία μαζί τους και η δημιουργική ένταξή τους σ' αυτόν. Γι' αυτό με πρωτοβουλία του Δ.Σ. πραγματοποιήθηκαν αρκετές συναντήσεις με τους νέους, στο χωριό και στα Γιάννενα. Εκεί συζητήθηκαν πάρα πολλά θέματα και προβλήματα, κυρίως γύρω από την μόρφωση και την δουλειά, τον αθλητισμό και την διασκέδαση, τον σύγχρονο τρόπο ζωής και την δημιουργική αξιοποίηση του εκλεύθερου χρόνου τους. Συζητήθηκαν επίσης τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι την περίοδο των διακοπών στο χωριό, όπου δεν υπάρχουν χώροι, για την άθληση και την ψυχαγωγία τους. Κρίθηκε αναγκαίο να γίνουν εκείνα τα έργα που θα τους προσελκύουν στο χωριό, αφού θα κάνουν την διαμονή τους εκεί περισσότερο ευχάριστη. Το Δ.Σ. διαβεβαίωσε τα παιδιά ότι με την βοήθεια όλων και την συνεργασία της Κοινότητας τα προβλήματα αυτά θα λυθούν. Ήδη οι προσπάθειες βρίσκονται σε καλό δρόμο. Οι συναντήσεις αυτές με τους νέους είχαν επί πλέον και ένα σημαντικό αποτέλεσμα. Την δημιουργία του μορφωτικού ομίλου, που θα λειτουργεί σαν σύνδεσμος όλων των νέων Αμπελοχωριτών όπου και αν βρίσκονται. Φυσικά χρειάζονται αρκετές προσπάθειες, για να μπορούμε να πούμε με σιγουριά, ότι η κίνηση αυτή θα επιτελέσει τον σκοπό της.

Πολύ καλά πήγε φέτος και το παιδικό μας χορευτικό. Τα παιδάκια μαθαίνοντας τους χορούς μαθαίνουν ακόμη να λειτουργούν συλλογικά, γνωρίζονται μεταξύ τους και κάνουν όμορφες συντροφιάς και φιλίες. Γι' αυτά είναι μια ωραία απασχόληση. Ήδη χορεύουν τριάντα παιδάκια και η παρουσία τους στο πανηγύρι του χωριού ήταν πολύ όμορφη.

Μεγάλη επιτυχία για τους Συλλόγους είχε η λαχειοφόρος αγορά, με τα έσοδά της οποίας καλύφθηκαν πολλές ανάγκες και δραστηριότητές του.

Ακόμη τυπώθηκε και μοιράστηκε το ημερολόγιο του '94 σε όλους σχεδόν τους χωριανούς. Κάποιοι λόγω αντικειμενικών δυσκολιών ίσως δεν πήραν το ημερολόγιο του '94. Θα πρέπει στο εξής, όσοι για παρόμοιους λόγους δεν παίρνουν το ημερολόγιο, να απευθύνονται μ' ένα τηλεφώνημα στα γραφεία του Συλλόγου για να το προμηθεύονται.

Η ιδιαίτερη αγάπη μας για το χωριό, έχει κάνει και τον Σύλλογό μας περισσότερο ευαίσθητο σ' ότι έχει σχέση με το περιβάλλον και την προστασία του, την καλαισθησία των χώρων και την αποκατάσταση της οικολογικής ισορροπίας, όπου έχει διαταραχθεί. Γι' αυτό κάθε χρόνο πραγματοποιούνται δεντροφυτεύσεις μέσα και έξω από το χωριό. Φέτος φυτεύτηκαν μερικές χιλιάδες ακόμη δέντρα κυρίως ακακίες, και καρυές και ρίχτηκαν σπόροι ακακίας από την <Γούλα> ως τις <Γκριζιάλες>. Επίσης φυτεύτηκαν δυο όμορφα τήλιο δίπλα στο κοινοτικό κατάστημα προσφορά των αδελφών Δημήτρη και Βασίλη Βασιλείου και του Αντώνη Δ. Αντωνίου.

Με την πρωτοβουλία του Συλλόγου και με την επιμέλειά του έγιναν δύο ωραία έργα στο χωριό. Το ένα είναι <οι σφάδες> στην πλατεία και το άλλο η είσοδος της Αγίας Παρασκευής. Τα έξοδα για το χτίσιμο, για τα υλικά και την μεταφορά των τα κάλυψαν οι χωριανοί μας. Τους σφάδες τους έχτισε με πολύ μεράκι ο μάστορας Γιάννης Μπαλωμένος.

Η είσοδος της Αγίας Παρασκευής ολοκληρώθηκε με το χτίσιμο της τοξοτής πύλης, μιας επιβλητικής κατασκευής, που με μοναδική μαστοριά έκτισε ο Κώστας Απ. Πραμαντιώτης, προσφορά στη μνήμη της γυναίκας του Αλεξάνδρας. Οι εργασίες στην Αγία Παρασκευή δεν τελείωσαν. Με την επίβλεψη του Συλλόγου κατασκευάζεται πλακοστρωμένος διάδρομος από την είσοδο ως την εκκλησία. Είναι ακόμη στο πρόγραμμα να ολοκληρωθεί η κατασκευή του τοίχου στο κάτω μέρος και να γίνει πεζούλι που θα φθάνει μέχρι την εκκλησία. Επίσης να γίνουν αργότερα πέτρινα σκαλοπάτια ως τον <Τσούτσορο> και εκεί πάνω να γίνει διαμόρφωση του χώρου με πλατώ και πεζούλια.

Η απόφαση για την δημιουργία ειδικού λογαριασμού, στην τράπεζα, τα ποσά του οποίου θα πηγαίνουν για ανθρωπιστικούς σκοπούς, βρήκε άμεσα ανταπόκριση. Ο λογαριασμός είναι στην Εθνική Τράπεζα και έχει αριθμό: 362/347962 - 52

Η διατήρηση του πανηγυριού με την παραδοσιακή του μορφή, είναι μέσα στις ευθύνες του Συλλόγου. Ετσι και φέτος φρόντισε για την προετοιμασία και την διοργάνωσή του, μαζί και όλων των άλλων εκδηλώσεων του διημέρου, όπου την εκδήλωση για την εθνική αντίσταση, τους αθλητικούς αγώνες ανωμάλου δρόμου και σκοποβολής, την παρουσίαση του παιδικού χορευτικού και το παραδοσιακό καγκέλι.

Στους αγώνες τα μετάλια πήραν οι παρακάτω:

Στον ανώμαλο δρόμο ο Μιχαήλ Βλάχας το χρυσό και ο Δημήτρης Ι. Αντωνίου το αργυρό και ο Ηρακλής Ι. Αντωνίου το χάλκινο.

Στη σκοποβολή το μοναδικό μετάλιο πήρε ο Μιχαήλ Βλάχας.

Τέλος την περασμένη άνοιξη έγινε η ετήσια Γενική Συνέλευση του Συλλόγου, στην οποία εγκρίθηκε ο απολογισμός του 1993 και ο προϋπολογισμός του 1994.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 1993

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπο ταμείου σε νέα χρήση	408.176
2. Συνδρομές μελών	126.000
3. Συνδρομές περιοδικού	134.500
4. Εισφορές για συμμετοχή σε εκπολ. - ψυχαγωγικές εκδηλώσεις	464.000
5. Δωρεές μελών	570.000
6. Εισφορές για κοινωφελή έργα στο χωριό	800.000
7. Έσοδα από διάθεση ημερολογίων	193.000
8. Έσοδα από τη λαχειοφόρο αγορά	450.000
9. Τόκοι καταθέσεων	61.789
Σύνολο δραχ.	3.207.465

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη - ταχ/κά.....	35.365
2. Έκδοση περιοδικού 'ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ'	295.995
3. Εκτύπωση ημερολογίων	3.300
4. Έξοδα εκπολ. - ψυχαγωγικών εκδηλώσεων	850.450
5. Κοινωφελή έργα στο χωριό	1.026.130
6. Λειτουργικά έξοδα	185.903
7. Βράβευση μαθητών από τη δωρεά Χ. Τόλη	200.000
8. Έξοδα χορευτικού	105.000
9. Υπόλοιπο ταμείου στη νέα χρήση	496.322
Σύνολο δραχ.	3.207.465

Ο Πρόεδρος

Αντώνης Αντωνίου

Ο Γεν. Γραμματέας

Κώστας Σιώτος

Ο Ταμίας

Ελευθ. Αλεξίου

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1994

ΕΣΟΔΑ

1. Υπόλοιπα ταμείου της 31/12/93.....	496.322
2. Συνδρομές μελών	300.000
3. Συνδρομές περιοδικού 'ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ'	300.000
4. Εισφορές για συμμετοχή σε εκπολ. - ψυχαγωγικές εκδηλώσεις	800.000
5. Δωρεές μελών	500.000
6. Εισφορές για κοινωφελή έργα στο χωριό	1.000.000
7. Εισφορές από διάθεση ημερολογίων	150.000
8. Εισφορές από λαχειοφόρο αγορά	400.000
9. Τόκοι καταθέσεων	60.000

Σύνολο δραχ. **4.006.322**

ΕΞΟΔΑ

1. Γραφική ύλη - Ταχυδρομικά.....	50.000
2. Έξοδα εκπολ. ψυχαγωγικών εκδηλώσεων	1.200.000
3. Βράβευση μαθητών	250.000
4. Έκδοση περιοδικού 'ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ'	350.000
5. Έξοδα χορευτικού	150.000
6. Ενοίκια γραφείου Συλλόγου	200.000
7. Λειτουργικά έξοδα γραφείου	120.000
8. Κοινωφελή - Εξωραϊστικά έργα στο χωριό	1.200.000
9. Έξοδα έκδοσης ημερολογίων	80.000
10. Απρόβλεπτα	100.000
11. Υπόλοιπο Ταμείου στη νέα χρήση	306.322

Σύνολο δραχ. **4.006.322**

Ο Πρόεδρος

Ο Γεν. Γραμματέας

Ο Ταμίας

Αντώνης Αντωνίου

Κώστας Σιώτος

Ελευθ. Αλεξίου

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ

1. Στις 26 Δεκεμβρίου 1993 πραγματοποιήθηκε στα Γραφεία του Συλλόγου η Γενική Συνέλευση των μελών της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ που είχε θέματα την κατάρτιση του Προϋπολογισμού για την χρονιά 1994 και διάφορα άλλα θέματα.

Ο Προϋπολογισμός για την χρονιά 1994 που εγκρίθηκε ομόφωνα είναι ο κατωτέρω:

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1994

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΣΟΔΑ

-Υπόλοιπο Ταμείου 31/12/93.....	Δραχ. 2.123.471
-Από συνδρομές μελών και εγγραφές νέων	δραχ. 240.000
-Από εισφορές μελών και τρίτων για τα Γραφεία	δραχ. 250.000
-Από δωρεές μελών και τρίτων	δραχ. 300.000
-Από εκδηλώσεις και λαχειοφόρους	δραχ. 500.000
-Από συνδρομές περιοδικού "ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ"	δραχ. 150.000
-Από τόκους καταθέσεων	δραχ. 200.000
-Από δωρεές "ΤΟΛΗ"	δραχ. 40.000

ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Δραχ. **3.903.471**

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ

-Γενικά έξοδα λειτουργίας Γραφείων	Δραχ. 200.000
-Κοινωφελή έργα στο χωριό	δραχ. 800.000
-Ενίσχυση και βοηθήματα απόρων	δραχ. 50.000
-Έκδοση περιοδικού "ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ"	δραχ. 150.000
-Βράβευση Μαθητών - Φοιτητών 1994	δραχ. 40.000
-Επιστροφή προσωρινών μετρημάτων Γραφείων	δραχ. 250.000
-Απρόβλεπτα έξοδα και υπόλοιπο Ταμείου	δραχ. 2.413.471

ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Δραχ. **3.903.471**

Αποφασίστηκαν επίσης ομόφωνα τα παρακάτω:

- Να προωθηθούν τα προγραμματισθέντα έργα στο χωριό
- Να οργανωθεί ο ετήσιος χορός της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ
- Να οργανωθεί μια εκδρομή μέσα στη χρονιά 1994 σε Ελληνικό ή Εξωτερικό χώρο.

2. Στις 20 Φεβρουαρίου 1994 πραγματοποιήθηκε νέα γενική συνέλευση της Αδελφότητας στα γραφεία του Συλλόγου που είχε θέματα τον Απολογισμό - Ισολογισμό της χρονιάς 1993,

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ - ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 1993

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΣΟΔΑ

-Υπόλοιπο Ταμείου 1/1/1993	Δραχ. 1.623.087
-Από συνδρομές μελών	δραχ. 147.000
-Από ενίσχυση Υπουργείου Κοιν. Υπηρεσιών	δραχ. 500.000
-Από Δωρεές μελών και τρίτων	δραχ. 500.000
-Από συνδρομές περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ	δραχ. 49.500
-Από δωρεές ΤΟΛΗ	δραχ. 15.000
-Από τόκους καταθέσεων	δραχ. 260.000
-Από έσοδα εκδήλωσης ετησίου χορού	δραχ. 605.100

ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

3.700.471

ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΑ ΕΞΟΔΑ

-Για έργα στην εκκλησία του χωριού κτλ.	Δραχ. 650.000
-Βράβευση μαθητών - φοιτητών 1993	δραχ. 15.000
-Για έργα στο δρόμο Πολιτσάς	δραχ. 400.000
-Για έκδοση περιοδικού ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ (υπόλοιπα)	δραχ. 50.000
-Για ημερολόγια 1993	δραχ. 100.000
-Για αγορά καζανιού τσίπουρων στο χωριό	δραχ. 350.000
-Κατάθεση στεφανιών κηδείας	δραχ. 12.000

ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΝΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Δραχ. **1.577.000**

Υπόλοιπο Ταμείου 31/12/1993 (3.700.471 - 1.577.000) Δραχ. **2.123.471**

3. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο που εξελέγη για την διετία 1994 - 1995 είναι το παρακάτω:

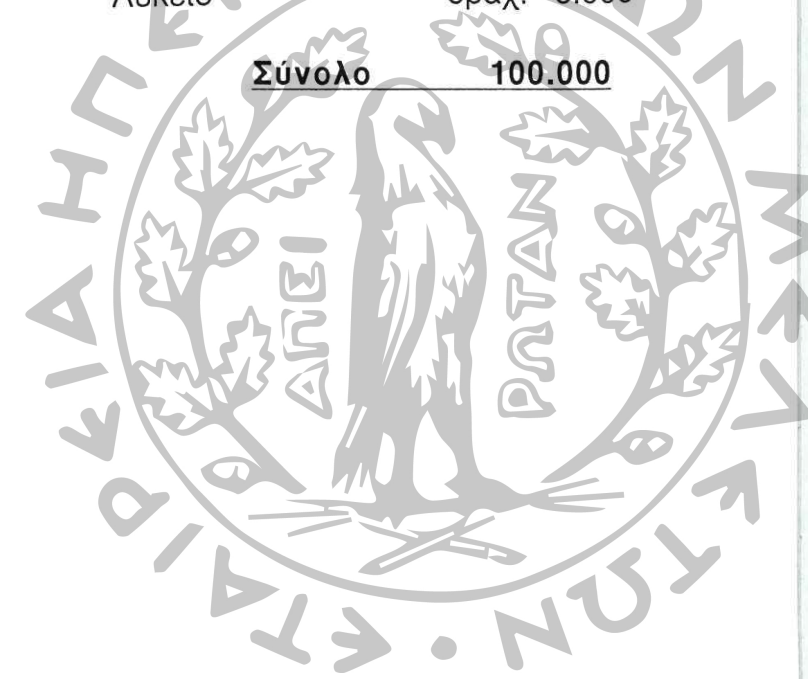
- α. Αλεξίου Χρήστος Πρόεδρος
- β. Γιωτάκης Κώστας Αντιπρόεδρος
- γ. Πάνος Γρηγ. Κώστας Γεν. Γραμματέας
- δ. Σιώτος Πέτρος Ταμίας
- ε. Νουτσοπούλου Άννα Σύμβουλος

4. Στις 25 Φεβρουαρίου 1994 πραγματοποιήθηκε ο ετήσιος χορός της ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ στην Αθήνα στο κέντρο "ΞΕΦΑΝΤΩΜΑ". Παρευρέθηκαν πολλοί χωριανοί και φίλοι προσκαλεσμένοι. Το κέντρο είχε γεμίσει, όλοι χόρεψαν και τραγούδησαν, επίσης κόπηκε και η πρωτοχρονιάτικη πίτα του Συλλόγου που το τυχερό νόμισμα έπεσε στον Χρήστο Πάνο.

Επίσης δόθηκαν τα χρηματικά βραβεία από τη δωρεά Χ. ΤΟΛΗ στους κατωτέρω:

Αναστασίου Θωμάς του Αν.	Ιατρική Σχολή	δραχ. 20.000
Μαρίνης Παναγιώτης	Μαθηματικό Πατρών	δραχ. 20.000
Νικολακόπουλος Βασίλειος	Πάντειος Σχολή	δραχ. 20.000
Αναστασίου Όλγα του Γεωρ.	ΤΕΙ Αθηνών	δραχ. 5.000
Πάνος Γεώργιος του Κων.	Λύκειο	δραχ. 5.000
Αλτόκα Μαριάννα	Λύκειο	δραχ. 5.000

Σύνολο 100.000

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΙΝΟΣ

ανήκουν εις το Σύλλογό μας, Διοικητικό Συμβούλιο, Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού <ΚΑΘΡΕΦΤΗΣ> και στην Αδελφότητα Αμπελοχωριτών Αθηνών οι οποίοι όλοι μαζί αδελφωμένοι μας παρουσιάζουν κάθε χρόνο και από μία νέα έκπληξη. Ετσι και φέτος το 1994 μας παρουσίασαν τη <TZAMALLA> φωτιά του χωριού μας Αμπελοχωρίου στα Γιάννενα.

Σκεφθείτε τι σημαίνει αυτό! <Η TZAMALLA> του Σκλούπου στα Γιάννενα.

Τη δεύτερη αποκρία της Τυρινής εφέτος, πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια όλων που αναφέρω παραπάνω, η παραδοσιακή <TZAMALLA> στην <Κιάφα> των Γιαννίνων, στην οποίαν έλαβαν μέρος πολλοί Αμπελοχωρίτες και μερικοί άλλοι προσκαλεσμένοι. Η οργάνωση της παραδοσιακής αυτής εκδήλωσης ήταν από πάσης απόψως τέλεια και με επιτυχία πολύ καλή.

Συγχαρητήρια λοιπόν σε όλους αυτούς που πασχίζουν καθημερινά για την πρόοδο του Συλλόγου μας και τα θέματα του χωριού. Προσφέρουν πολλά και αξίζει να αναφέρουμε τους κυριώτερους. Είναι ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Τάκης Δημ. Αλεξίου με τη μεγάλη και ποικίλη προσφορά του, ο πρόεδρος του Δ.Σ. του συλλόγου μας Αντωνάκης Αντωνίου, ο ακούραστος και πάντα πρόθυμος Κώστας Σιώτος, που εκτός των άλλων επιμελείται και την έκδοση του ΚΑΘΡΕΦΤΗ, ο φιλοπρόοδος και αθόρυβος εκπαιδευτικός Γεώργιος Δ. Αναστασίου, πολλοί νέοι του χωριού, και άλλοι, σαν ο Κώστας Πραμαντιώτης και ο συνταξιούχος οδοντίατρος Κώστας Δ. Αναστασίου, ο οποίος υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη του συλλόγου μας.

ΕΥΓΕ λοιπόν απ' όλους μας, εις όλους με τις καλύτερες ευχές μας για υγεία και οικογενειακή ευτυχία. Το δε 1995 να μας παρουσιάσουν περισσότερα.

ΔΗΜ. ΤΟΛΗΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΟΠΙΚΑ ΝΕΑ

ΕΡΓΑ ΟΔΟΠΟΙΪΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΑΣ

Από το 2ο Κ.Π.Σ. (Πακέτο DELOR) εγκρίθηκαν για την πενταετία 1994 - 99 ένα (1) δισ. δραχ. για έργα οδοποιΐας στην περιοχή μας. Πρόκειται για το γνωστό κύκλωμα Τζουμέρκων που περιλαμβάνει την περιοχή Κουτσελιό - Γέφυρα Πλάκας - Πράμαντα - Ματσούκι - Καλαρρύτες - Πετροβούνι - Κουτσελιό.

Για το χωριό μας έχουν εγκριθεί 150 εκατ. για το δρόμο Κωστίτσι - Αμπελοχώρι - Κτιστάδες. Ηδη έχουν δημοπρατηθεί τα 100 εκατ. και αναμένεται εντός των ημερών να εγκατασταθεί ο εργολάβος για τη συνέχιση της ασφαλτόστρωσης από Κωστίτσι προς την Πολιτσά.

Η δεύτερη εργολαβία των 50 εκατ. θα δημοπρατηθεί το έτος 1995.

ΆΛΛΑ ΕΡΓΑ

α) Έχει εγκριθεί επίσης από το 2ο Π.Κ.Σ. το ποσό των 10 εκατ. για τη μετατροπή του Δημοτικού Σχολείου του χωριού μας σε ξενώνα.

β) Επί πλέον εγκρίθηκαν 10 εκατ. δραχ. για τη διαμόρφωση του χώρου κοντά στη Γέφυρα της Πολιτσάς.

γ) Συνεχίζονται οι εργασίες διάνοιξης δρόμου του Δασαρχείου από το χωριό μας μέχρι την Κοσοβίτσα. Ο δρόμος αυτός διέρχεται από τα αμπέλια, περνάει από την τοποθεσία Γιώργ - Γιώργ και καταλήγει πιο πάνω από την Αγία Τριάδα της Κοσοβίτσας.

δ) Επίσης από κονδύλια του Δασαρχείου έγινε καινούρια ομβροδεξαμενή στο Ξεροπήγαδο για τα ζώα του χωριού και έγιναν έργα βελτίωσης και συντήρησης της παλιάς δεξαμενής πίσω από τον "Σταυρό".

ΕΙΔΗΣΕΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

Οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες είχαν σαν αποτέλεσμα τη μεγάλη παραγωγή Σκλουπιώτικου κρασιού για φέτος. Απομένει όμως να δούμε αν την ποσότητα ακολουθήσει και η ποιότητα του κρασιού γιατί τα τελευταία χρόνια διαδίδεται ότι γίνεται αρκετή χρήση λιπασμάτων τα οποία ασφαλώς και αλλοιώνουν τη γεύση και το χρώμα του. Ανάλογη βέβαια θα είναι και η παραγωγή του τσίπουρου.

Καινούριο διώροφο σπίτι σε οικοπέδο που αγόρασε κάτω από το σπίτι του Ανδρ. Πραμαντιώτη χτίζει η Μαρία Αθανασίου.

Το γεγονός του καλοκαιριού μπορεί να χαρακτηριστεί το μπλόκο από τους χωριανούς και η παράδοση στην Αστυνομία του λαθροκυνηγού από την Αγναντα λίγο έξω από το χωριό το βράδυ της 4 Αυγούστου.

Ήταν η ώρα 12 το βράδυ όταν η παρέα που την αποτελούσαν οι Αντ. Αντωνίου, Χαρ. Μπαλωμένος, Τάκης Γραμμενιάτης (γαμπρός του Ν. Λάμπρου), Κώστας Σιώτος και Πέτρος Σιώτος που καθόταν έξω από το κοινοτικό μαγαζί άκουσαν πολλούς πυροβολισμούς κυνηγετικού όπλου και είδαν αυτοκίνητο να κινείται κατεύθυνση το χωριό στη θέση <<Μπίλα>>. Κατάλαβαν αμέσως ότι πρόκειται για παράνομο κυνηγό λαγού και αφού ειδοποίησαν τηλεφωνικά την αστυνομία Πραμάντων, κινήθηκαν γρήγορα με αυτοκίνητο σε συνάντηση του αυτοκινήτου του λαθροκυνηγού που κατηφόριζε προς το χωριό. Στη συνάντησή τους διακόσια μέτρα έξω από το χωριό οι παραπάνω χωριανοί μας ενεργώντας αστραπιαία, ακινητοποίησαν το ξένο αυτοκίνητο, τους δυο επιβάτες του λαθροκυνηγούς και με τη βοήθεια της νεολαίας του χωριού και άλλων χωριανών (πάνω από 30 άτομα) που κατέφθασαν μετά από λίγο, τους κράτησαν εκεί μέχρι την εμφάνιση της αστυνομίας και του Δασαρχείου μετά από δύο ώρες.

Στο αυτοκινητό τους βρέθηκαν, ένας λαγός σκοτωμένος και η γεμάτη με φυσίγγια караμπίνα. Οδηγήθηκαν στην Πράμαντα και από εκεί στον εισαγγελέα Ιωαννίνων όπου τους ασκήθηκε ποινική δίωξη.

Το συμβάν μαθεύτηκε πολύ γρήγορα αφού μεταδόθηκε από όλα τα μέσα ενημέρωσης τα οποία έδωσαν ιδιαίτερη σημασία στο γεγονός και επαίνεσαν την ενέργεια των χωριανών μας.

Η ενέργεια αυτή έδωσε ένα μήνυμα στους παρανομούντες αλλά και στις αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Οι μεν πρώτοι πρέπει να καταλάβουν ότι έχουν την κοινωνία που δεν θα μείνει απαθής στην ασυδοσία τους και θα αντιδρά ανάλογα, οι δε δασικές και αστυνομικές υπηρεσίες θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν επι τέλους προς αυτή την κατεύθυνση ώστε να σταματήσει το παράνομο κυνήγι και το παράνομο ψάρεμα.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 1994

ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ : 16/10/94

Στο χωριό μας κατέβηκε ένας μόνο συνδυασμός με επικεφαλής τον Πάνο Παπαδημητρίου.

Γραμμένοι	504	Οι υποψήφιοι κοινοτικοί	
Ψήφισαν	288	σύμβουλοι έλαβαν:	
Ακυρα	13	Γιωτάκης Κων/νος	93
Λευκά	34	Δήμου Δημήτριος	17
Ψήφισαν τον συνδυασμό 241		Κόκκινος Χριστόφορος	24
		Μπαλωμένος 'Αγγελος	24
		Νίκου Κων/νος Χ.	9
		Νούτσος Ιωάννης	9
		Πραμαντιώτης Κων/νος	38
		Τζουβάρας Δήμος	15
		εκλέχτηκαν οι επτά πρώτοι σε	
		σταυρούς	

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ: 16/10/94

	Α' γύρος 16/10/94	Β' γύρος 23/10/94
Γραμμένοι	504	504
Ψήφισαν	288	249
Ακυρα - λευκά	14	64
Εγκυρα	274	185
Ελαβαν:		
1. Νομαρχ. Αγων. Συνεργασία (ΚΚΕ) ΣΚΟΠΟΥΛΗΣ	65	--
2. Πολίτες για την Ανάπτυξη (ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ) Ν. ΖΑΡΜΠΑΛΑΣ	168	154
3. Δωδωναία Νομαρχία (Ν.Δ.) ΕΛ. ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ	34	31
4. Νομαρχιακή Ανοιξη (ΠΟΛ. ΑΝ.) ΠΕΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	7	--

Για το Νομό μας αιρετός Νομάρχης εκλέχτηκε ο Ν. Ζαρμπαλάς με ποσοστό 57,71%.
Ο Ελ. Καλογιάννης έλαβε 42,29%

Το χωριό μας εκπροσωπήθηκε με πολλούς υποψήφιους τόσο για τις Νομαρχιακές όσο και με τις Δημοτικές εκλογές στα Γιάννενα.

Για τις Νομαρχιακές εκλογές ήταν:

- 1) Ο Θανάσης Πατσούρας με το συνδυασμό του Ν. Ζαρμπαλά (ΠΑΣΟΚ - ΣΥΝ)
- 2) Ο Κώστας Νουτσόπουλος με το συνδυασμό Σ. Σκοπούλη (ΚΚΕ)

Για τις Δημοτικές εκλογές στο Δήμο Ιωαννιτών ήταν:

- 1) Ο Νίκος Σιώτος με το συνδυασμό του Ελ. Γκλίναβου (ΠΑΣΟΚ)
- 2) Ο Χρήστος Γ. Αλεξίου με το συνδυασμό του Αν. Παπασταύρου (Ν.Δ.)
- 3) Ο Γιώργος Β. Πάνος με το συνδυασμό Ευθ. Βάσιου (Συν)
- 4) Ο Πάνος Κ. Βλάχας με το συνδυασμό (Αριστερή Συσπείρωση)

Από τους παραπάνω χωριανούς μας εκλέχτηκε Νομαρχιακός Σύμβουλος ο Θανάσης Πατσούρας και μάλιστα σε πολύ καλή σειρά (4ος) με 5.749 σταυρούς. Τον συγχαίρουμε και του ευχόμαστε καλή επιτυχία.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Μετά τα αποτελέσματα των εκλογών της 16ης και 23ης του Οκτώβρη 1994 και τη μεγάλη νίκη του συνδυασμού μας **"ΠΟΛΙΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ"** με υποψήφιο Νομάρχη τον **ΝΙΚΟ ΖΑΡΜΠΑΛΑ**, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους εσάς που με τιμήσατε με την ψήφο σας και με εκλέξατε Νομαρχιακό Σύμβουλο και μάλιστα στην 4η θέση.

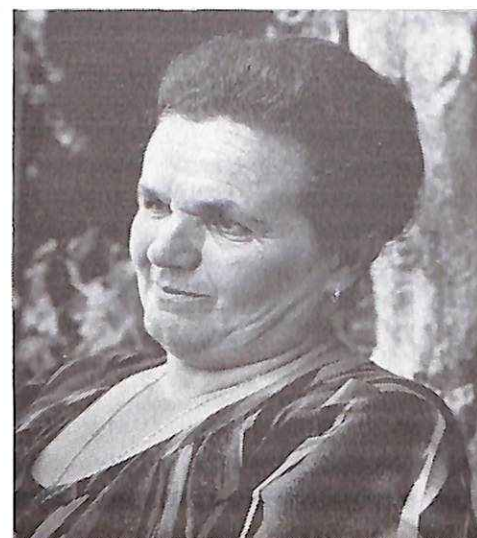
Έχοντας πλήρη συναίσθηση των ευθυνών που αναλαμβάνω, σας δίνω την υπόσχεση ότι θα προσπαθήσω με όλες μου τις δυνάμεις να φανώ αντάξιος των προσδοκιών σας για την ανάπτυξη της υποβαθμισμένης περιοχής μας.

Με βαθιά εκτίμηση

Θανάσης Πατσούρας
Νομαρχιακός Σύμβουλος

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ ΑΠΟ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ Κ. ΠΡΑΜΑΝΤΙΩΤΗ

Τον άνθρωπο που ενσάρκωσε τη γνήσια Σκλουπιώτισσα γυναίκα έχασε το χωριό μας στις 18 του Ιουνίου 1994. Η απουσία από τη ζωή του χωριού της Αλεξάνδρας Κ. Πραμαντιώτη είναι πλέον αισθητή. Εφυγε η γυναίκα που με την παρουσία της έδινε ζωή και ζωντάνια στο χωριό. Συμμετείχε και πρωτοστατούσε σ' όλες τις εκδηλώσεις των χωριανών. Η μεγάλη τους αγάπη για το χωριό, οι ανησυχίες της για τα προβλήματά του και το ενδιαφέρον που εδειχνε για τους χωριανούς, την έκαναν να ξεχωρίζει από όλους εμάς.

Στα πανηγύρια και στα γλέντια, μαζί με τον αγαπημένο σύντροφο της ζωής της Κώστα, αυτή θα ξεκινούσε το γλέντι. Αυτή θάδινε την πρώτη παραγγελιά στα όργανα.

Απλός και βαθειά συναισθηματικός χαρακτήρας, συμμετείχε με τον τρόπο της και στις χαρές και στις λύπες των συγχωριανών της.

Εζησε έντονα και από κοντά τη ζωή του χωριού και γι' αυτό αγαπούσε με πάθος ό,τι είχε σχέση με αυτό. Τα μάτια της άστραφταν όταν μιλούσε για το χωριό.

Από το 1987 πάλεψε και έδωσε μάχες σαν θηρίο με τον καρκίνο και ήταν πάντοτε νικητής. Τελευταία φορά δεν άντεξε και δεν πρόλαβε να δει, στον <<ΚΑΘΡΕΦΤΗ>> όπως επιθυμούσε τη φωτογραφία της ωραίας παραδοσιακής πέτρινης βρύσης που κατασκεύασε ο σύντροφός της Κώστας στην Αλαταριά.

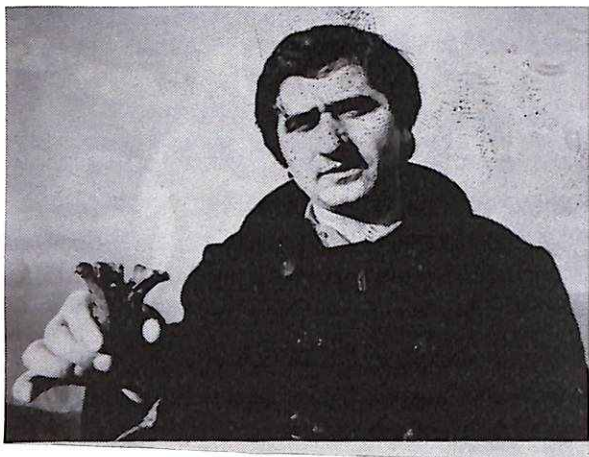
Από τέτοιους ανθρώπους σαν την Αλεξάνδρα, το χωριό μας έχει πολύ μεγάλη ανάγκη σήμερα. Γι αυτό θα μας λείπει πολύ. Θα μας λείπει το τραγούδι της. Θα μας λείπει το χαμόγελό της.

Κρίμα που έφυγε ένας τέτοιος άνθρωπος τόσο νωρίς. Ήταν μόλις 63 χρονών και είχε να προσφέρει πολλά.

Πέθανε στις 17/6/94 και τάφηκε στο χωριό.

ΝΙΚΟΣ ΣΩΤ. ΕΞΑΡΧΟΣ

Σε ηλικία 44 μόλις χρονών ο Νίκος Σωτ. Εξαρχος έφυγε από κοντά μας. Αυτός ο τόσο γερός και δυνατός άνθρωπος προσβλήθηκε από καρκίνο που τον λύγισε μέσα σε έξι μήνες από την εμφάνισή του στις 15/8/94.

Ο γρήγορος θάνατός του συγκλό- νισε τη μικρή κοινωνία του χωριού μας αφού ο Νίκος μεγάλωσε στο χωριό και έζησε έντονα τη ζωή του χωριού τόσο στην παιδική και εφηβική ηλικία όσο και μετά που εγκαταστάθηκε στα Γιάννενα.

Ευαίσθητος άνθρωπος και βαθειά προβληματισμένος ασχολήθηκε νωρίς με τα κοινά και διακρίθηκε στους συνδικαλιστικούς και κοινωνικούς αγώνες.

Πεισματάρης και μαχητής, πάλευε με πάθος για ό,τι αγαπούσε

Δραστήριο και ενεργό μέλος του Συλλόγου, ενδιαφερόταν για τα θέματα του χωριού και στο παρελθόν διετέλεσε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου. Φίλος του αθλητισμού και αθλητικός τύπος ο ίδιος πρωτοστάτησε στη δημιουργία της ποδοσφαιρικής Ομάδας του χωριού και μέχρι πρόσφατα ανήκε στη δύναμή της.

Εργαζόταν στις Τεχνικές Υπηρεσίες του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ηταν παντρεμένος με την Βασιλική Τούσια από το Ελευθεροχώρι και ήταν πατέρας ενός κοριτσιού.

ΔΗΜΗΤΡΟΥΛΑ ΓΕΩΡΓ. ΑΛΕΞΙΟΥ

Γεννήθηκε στο συνοικισμό Μυλοκοπιό Ραφταναίων το 1900. Το 1920 παντρεύτηκε τον Γιώργο Αλεξίου με τον οποίο απέκτησε 8 παιδιά. Τον Κώστα, Στέλλο, Ευτυχία, Νίκο, Λευτέρη, Μαρία, Βασίλη και Τάκη.

Πέθανε στις 3/7/94 και τάφηκε στο χωριό.

ΟΛΓΑ ΚΩΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

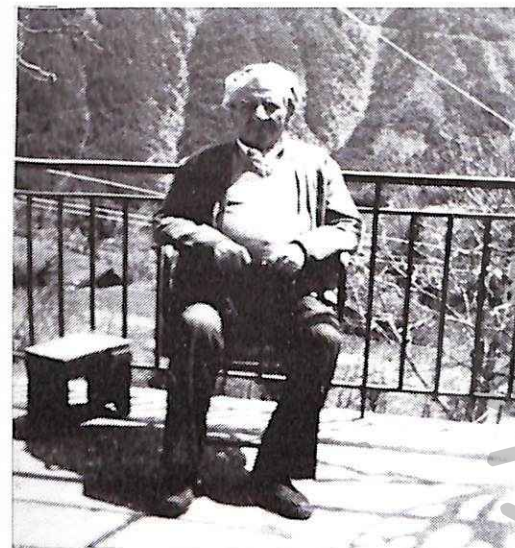
Στις 18/1/94 πέθανε στην Αθήνα η Ολγα Κ. Αναστασίου σε ηλικία 77 χρονών.

Ηταν κόρη του Αναστάση Αναστασίου και είχε αδελφία τον Μήτσο Αν. Αναστασίου και την Πολυξένη Νικ. Αγγέλη.

Παιδιά της: η Βάσω, η Σταματία, η Αθηνά, ο Γιώργος και ο Δημήτρης.

Σύμφωνα με την επιθυμία της τάφηκε στην Αγία Παρασκευή στο χωριό.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΗΜ. ΓΙΩΤΑΚΗΣ

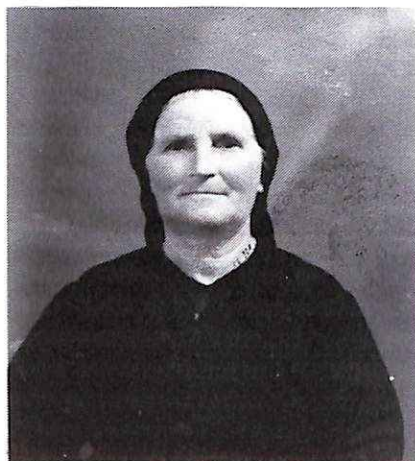
Γεννήθηκε το 1920. Παντρεύτηκε τη Μαρία Τριάντου (Αποστόλη Φώτη) με την οποία απέκτησε δυο κόρες. Την Ντίνα και την Γεωργία. Είχε αδέρφια του, Γιάννη Γιωτάκη, Βαγγέλη Αντωνίου, Δημητρούλα Βλάχα, Κώστα Γιωτάκη (σκοτώθηκε στην Αντίσταση) και Λαμπρινή Αναστασίου.

Ανοιχτόκαρδος και γλεντζές, ο μπάμπας Χρήστος έγραψε τη δική του ιστορία και ως τα τελευταία του συμμετείχε ενεργά στις εκδηλώσεις του Συλλόγου του οποίου ήταν μέλος.

Πέθανε στις 9/12 /93 και τάφηκε στο χωριό.

ΑΝΔΡΙΑΝΝΑ ΝΙΚ. ΒΛΑΧΑ

Κόρη του Γιώργου Πραμαντιώτη, γεννήθηκε το 1901. Αδέρφια της ο Νίκος Πραμαντιώτης, Μήτρος Πραμαντιώτης, Κώστας Πραμαντιώτης, Χρήστος Πραμαντιώτης (αντάρτης του ΕΑΜ - εξαφανίστηκε στην αντίσταση) και η Ολγα Πάνου.

Παντρεύτηκε το Νίκο Βλάχα με τον οποίο απέκτησε (4) παιδιά. Την Μαρία Παπαδημητρίου, την Κούλα Χρ. Κόκκινου, την Πολυξένη Δ. Εξάρχου και την Ειρήνη Β. Δήμου.

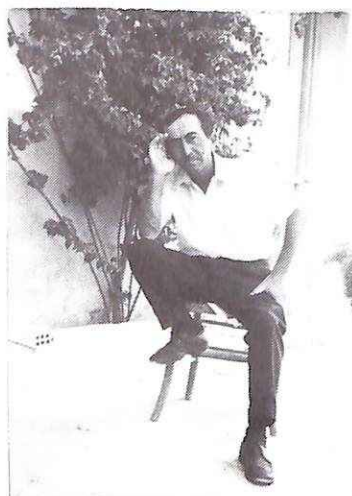
Πέθανε στις 12/3/94 και τάφηκε στο χωριό.

ΟΛΓΑ ΔΗΜ. ΠΑΤΣΟΥΡΑ

Κόρη του Στέλιου Χριστογιώργου (Κωστίτσι), παντρεύτηκε το χωριανό μας Δημήτριο Πατσούρα (αδελφός της Άννας Τζουβάρα). Εζησα στο Κωστίτσι και απέκτησαν τέσσερα παιδιά. Τον Γιάννη, τον Νίκο, τη Λίτσα και την Κίτσα.

Πέθανε στις 20/11/93 σε ηλικία 86 χρονών.

ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΡ. ΕΞΑΡΧΟΣ

Δεν άντεξε τον πόνο από το θάνατο του παιδιού του Νίκου και καταβλημένος και με προβλήματα υγείας όπως ήταν πέθανε και αυτός στις 5/9/94 σε ηλικία 73 χρονών.

Συνταξιούχος οικοδόμος ζούσε στο χωριό και έγραψε τη δική του ιστορία. Ήταν πολύ καλός χαρακτήρας, πάντοτε χαμογελαστός και γλεντζές σ' όλη του τη ζωή.

Ήταν παντρεμένος με την Βάγγιω Δημ. Σιώτου με την οποία απέκτησαν τέσσερα παιδιά.

Τάφηκε στο χωριό.

ΔΩΡΕΕΣ - ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ

Πάρα πολλές και αξιόλογες είναι τα τελευταία χρόνια οι δωρεές και οι προσφορές προς τον Σύλλογο, την Αδελφότητα και την Κοινότητα του χωριού μας.

Στην εποχή μας, που ο ατομισμός σαν τρόπος ζωής έχει αμβλύνει τις ανθρώπινες σχέσεις και έχει αλλάξει γενικά την συμπεριφορά μας, τέτοιες ενέργειες έστω και περιορισμένα αποκαλύπτουν την άλλη πλευρά μας, την ανθρωπινή. Η με κάθε τρόπο και μέσο ενεργητική μας συμμετοχή στα κοινά, σήμερα, περισσότερο από άλλοτε, είναι κάτι σαν κοινωνική αναγκαιότητα, αν θέλουμε να ζήσουμε σ' έναν κόσμο με ιδανικά και αξίες, πιο όμορφο, πιο ζεστό και ανθρωπινό. Η κάθε μικρή και μεγάλη προσφορά, πνευματική και υλική, είναι πράξη ξεχωριστή, με μεγίστη κοινωνική αξία, γι' αυτό πρέπει να καταγράφεται και να μνημονεύεται.

Στα κάλεσματα του Συλλόγου για συμμετοχή, η ανταπόκριση είναι θετική και η διάθεση για προσφορά συνεχώς μεγαλύτερη. Δεν λείπει ακόμη και ανθόδομητη συμπεριφορά.

Οι περισσότερες δωρεές και προσφορές έχουν αναφορά το χωριό και τους ανθρώπους του. Καλύπτουν δραστηριότητες όπως την κατασκευή εξωραίστικών και άλλων έργων, ακόμη πολιτιστικές εκδηλώσεις και κοινωνικές ανάγκες και υποχρεώσεις.

Τέλος φανερώνουν μια ιδιαίτερη αγάπη προς το χωριό και μια μεγάλη συμπάθεια προς τον κόσμο του.

— Ο Κων/νος Γεωργ. Πραμαντιώτης (μεγάλος) πρόσφερε στο Σύλλογο το ποσό των 100.000 δρχ. για την κατασκευή του διαδρόμου με μαύρη πλάκα που έγινε στην Αγία Παρασκευή.

— Για το βάψιμο των εσωτερικών χώρων της εκκλησίας με ελαιόχρωμα που κόστισε **950.000 δρχ. πρόσφεραν:**

Ο Χριστόδουλος Πραμαντιώτης 250.000 δρχ.,

Ο Χρήστος Δημ. Αλεξίου 250.000 δρχ.,

Η Εκκλησία (ταμείο) 392.000 δρχ.

Για τον ίδιο σκοπό μετά από έρανο πρόσφεραν οι:

Κων/νος Ι. Γιωτάκης 10.000 δρχ.

Χρήστος Γ. Αλεξίου 10.000 δρχ.

Ιωάννης Ε. Παπαϊωάννου 10.000 δρχ.

Αθανάσιος Απ. Πατσούρας 5.000 δρχ.

Γεώργιος Νικ. Γέροντας 5.000 δρχ.

Βασιλική Γ. Γέροντα 5.000 δρχ.

Ελευθέριος Πρέντζας 5.000 δρχ. (από το Πετροβούνι)

Ελένη Μασιαλά - Σκανδάλη 2.000 δρχ. (από το Μιχαλίτσι)

Πάνος Νικ. Πραμαντιώτης 2.000 δρχ.

Ιωάννης Κων. Κόκκινος 2.000 δρχ.

Αθανάσιος Χ. Νίκου 1.000 δρχ.

Κων/νος Θ. Νίκου 1.000 δρχ.

— Ο Χαρίλαος Τόλης πρόσφερε το ποσό των 30.000 δρχ. για την συντήρηση του ρολογιού της εκκλησίας και 20.000 δρχ. στον Σύλλογο για τις ανάγκες του.

— Ο Χρήστος Γεωργίου Αλεξίου πρόσφερε στο Σύλλογο το ποσό των 50.000 δρχ. για τις δραστηριότητές του. Ακόμη διέθεσε ένα ανατρεπόμενο φορτηγό για την μεταφορά υλικών από τα Γιάννενα που χρειάστηκαν για τα έργα στην Αγία Παρασκευή. Τα έξοδα για τρία δρομολόγια καθώς και για αγορά των υλικών, αμμοχάλικα και τσιμέντα τα κάλυψε ο ίδιος.

— Ο Ιωάννης Ευαγγ. Παπαϊωάννου πρόσφερε στο Σύλλογο για τις ανάγκες του, το ποσό των 20.000 δρχ. Ακόμη διέθεσε ένα ανατρεπόμενο φορτηγό για την μεταφορά των υλικών που χρειάστηκαν για την κατασκευή των σοφάδων. Κάλυψε ο ίδιος τα έξοδα της αγοράς και την μεταφορά των υλικών (τσιμέντων και άμμου).

— Τα έξοδα για την ενοικίαση παραδοσιακών στολών που χρησιμοποίησε το παιδικό χορευτικό στο χορό του συλλόγου κάλυψαν ως προσφορά προς το Σύλλογο οι:

Κων/νος Ι. Γιωτάκης	20.000 δρχ.
Νικόλαος Δημ. Σιώτος	10.000 δρχ.
Ιωάννης Χρ. Παπαχρήστος	10.000 δρχ.
Κων/νος Κώστας (Μπίρτας)	15.000 δρχ.
Ελευθέριος Κων. Εξαρχος	5.000 δρχ.

— Ο Χρήστος Δημ. Αλεξίου πρόσφερε στο Σύλλογο το ποσό των 70.000 δρχ. για την ενοικίαση παραδοσιακών στολών που χρησιμοποίησε το παιδικό χορευτικό στο πανηγύρι του χωριού.

— Για τον εξοπλισμό των γραφείων του συλλόγου **πρόσφεραν:**

Ο Γεώργιος Βασ. Πάνος, τα υλικά και την εργασία για την υδραυλική εγκατάσταση.
Ο Κων/νος Ευαγγ. Σιώτος, ένα γραφείο
Ο Ιωάννης Κων. Μπαλωμένος, έξι καρέκλες
Ο Ιωάννης Ευαγγ. Παπαϊωάννου, μία μικρή βιβλιοθήκη

— Ο Δημήτριος Λαδόπουλος πρόσφερε στο Σύλλογο το ποσό των 30.000 δρχ. για να το διαθέσει για ανθρωπιστικούς σκοπούς και έγινε. (Δόθηκε σε άπορη οικογένεια).

— Ο Χρήστος Κων. Αναστασίου πρόσφερε στο Σύλλογο το ποσό των 20.000 δρχ. για την κάλυψη των λειτουργικών του αναγκών.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΕ ΜΝΗΜΗ

— Ο Ελευθέριος Κων. Εξαρχος αντί για στεφάνι πρόσφερε στον Σύλλογο το ποσό των 10.000 δρχ. στη μνήμη του Νίκου Σ. Εξαρχου.

— Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΜΠΕΛΟΧΩΡΙΤΩΝ αντί στεφάνι, στη μνήμη των θανόντων χωριανών μας Αλεξάνδρας Κ. Πραμαντιώτη και Νίκου Σωτ. Εξαρχου, κατέθεσε στον ειδικό λογαριασμό του για ανθρωπιστικούς σκοπούς το ποσό των 16.000 δρχ.

— Επίσης η ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΘΗΝΩΝ αντί για στεφάνι στη μνήμη της Αλεξάνδρας Κ. Πραμαντιώτη και Νίκου Σωτ. Εξαρχου κατέθεσε το ποσό των 20.000 δρχ.

— Στη μνήμη της Δημητρούλας Γεωργ. Αλεξίου, τα παιδιά και τα εγγόνια της, αντί για στεφάνια, πρόσφεραν στο Σύλλογο το ποσό των 100.000 δρχ., για την ολοκλήρωση των έργων (τοίχος και διάδρομος) που γίνονται στην Αγία Παρασκευή.

— Στη μνήμη του γαμπρού του Χρήστου Χριστογιάννη ο Κων/νος Απ. Πραμαντιώτης και η κόρη του Μάρθα, αντί για στεφάνι, πρόσφεραν στο σύλλογο το ποσό των 17.000 δρχ. για συνέχιση για συνέχιση των έργων που γίνονται στην Αγία Παρασκευή.

— Στη μνήμη του αδικοχαμένου γιού του Παναγιώτη, πρόσφερε το ποσό των 170.000 δρχ. για την κατασκευή της καινούριας πόρτας της εκκλησίας (από το χαγιάτι).

— Στη μνήμη της θείας τους Αλεξάνδρας Κ. Πραμαντιώτη, οι αδελφές Αφροδίτη και Γιαννούλα Κων. Νότη κατέθεσαν στον λογαριασμό του Συλλόγου για ανθρωπιστικούς σκοπούς το ποσό των 30.000 δρχ.

Το πρόβλημα του νερού φαίνεται να λύνεται σιγά - σιγά μετά τις έρευνες που έγιναν φέτος σε διάφορα σημεία του χωριού.

Η έρευνα με γεώτρηση που έγινε σε μεγάλο βάθος πιο πάνω από την παλιά βρύση της Γκάτετς απέδειξε πως στην τοποθεσία εκείνη έχει πολύ νερό το οποίο επαρκεί για τις μελλοντικές ανάγκες της κοινότητας.

Απομένει να το εκμεταλλευτούμε σωστά.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι

1. Η Ανδριανή Δημ. Ξεκάρφωτου με τον Σπυρίδωνα Λέτσιο από τη Φιλιππιάδα
2. Ο Σπύρος Κ. Βλάχας με την Ζωή Σταυρακίδου από την Πάλη Έβρου.
3. Ο Κώστας Δημ. Ξεκάρφωτος με την Ανθή Γκορτζή από το Πετροβούνι

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Ο Γιώργος Απ. Γέροντας	απόκτησε	αγόρι
Ο Σταύρος Χρ. Κόκκινος	"	αγόρι
Η Μαρία Γ. Βλάχα	"	κορίτσι
Η Ευαγγελία Β. Δήμιου	"	αγόρι
Η Λουκία Β. Κίτσιου	"	αγόρι
Ο Χρήστος Κ. Τζουβάρας	"	κορίτσι
Η Βάσω Τζουβάρα	"	κορίτσι

ΘΑΝΑΤΟΙ

Ο Χρήστος Δ. Γιωτάκης πέθανε στις 9/12/93 σε ηλικία 73 χρονών και τάφηκε στο χωριό.

Η Όλγα Κ. Αναστασίου πέθανε στην Αθήνα στις 18/1/94 σε ηλικία 77 χρονών και τάφηκε στο χωριό.

Η Ανδριανή Νικ. Βλάχα πέθανε στις 3/7/94 σε ηλικία 93 χρονών και τάφηκε στο χωριό.

Η Δημητρούλα Γεωργ. Αλεξίου πέθανε στις 3/7/94 σε ηλικία 94 χρονών και τάφηκε στο χωριό.

Η Όλγα Δημ. Πατσούρα πέθανε στις 20/11/93 σε ηλικία 86 χρονών.

Ο Νίκος Σωτ. Εξαρχος πέθανε στις 15/8/94 σε ηλικία 44 χρονών.

Ο Σωτήριος Χρ. Εξαρχος πέθανε στις 5/9/94 σε ηλικία 73 χρονών και τάφηκε στο χωριό.

Ο Χρήστος Χριστογιάννης σύζυγος της Αγλαΐας Απ. Πραμαντιώτη πέθανε στις 12/12/93 σε ηλικία 59 χρονών.

Η Γεωργία Βασ. Πραμαντιώτη πέθανε στις 26/4/94 σε ηλικία 86 χρονών. Τα τελευταία 20 χρόνια ζούσε στο Ελληνικό στην κόρη της Πολυξένη.

ΝΕΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

ΑΕΙ:

- Η Ζωή Χρ. Εξαρχου : Γαλλική Φιλολογία Αθηνών
- Ο Αντώνης Νικ. Αντωνίου: Αγγλική Φιλολογία και ιστορία στο Πανεπ. του Ντύσσερντοφ
- Η Σουλτάνα Γρεμή (Ελένης Πραμαντιώτη): Φιλοσοφική Αθηνών
- Η Κωνσταντίνα Νικ. Νίκου: Φαρμακευτική Σχολή Πάτρας

ΤΕΙ:

- Ο Βαγγέλης Γεωργ. Σιώτος, Τμήμα Δομικών έργων ΤΕΙ Σερρών

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΧΟΛΕΣ

- Ο Μιχάλης Αποστ. Γέροντας : Νοσηλευτική Ιωαννίνων
- Ο Χαρίλαος Αντ. Μπαλωμένος : Νοσηλευτική Ιωαννίνων
- Η Ελένη Κων. Τριάντου : Νοσηλευτική Ιωαννίνων

ΝΕΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

Ο Νίκος Αθαν. Νίκου άνοιξε εργαστήριο **επισκευής ραδιοτηλε-οράσεων** στα Γιάννενα, Πλ. Ομήρου 3β τηλ. 45105.

Ο Στέφανος Τριάντος άνοιξε κατάστημα **υποδημάτων** (ανδρικών και γυναικείων) στα Γιάννενα στην οδό Παπαδοπούλου 3 τηλ. 76805

